

Møte torsdag den 25. oktober 2007 kl. 10President: **T h o r b j ø r n J a g l a n d**

D a g s o r d e n (nr. 10):

1. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt om å øke stipendandelen for studenter som tar flere studiepoeng enn normert (Innst. S. nr. 10 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:75 (2006-2007))
2. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt om endring av vilkår for studiefinansieringsordninger slik at skillet mellom borte- og hjemmeboende studenter fjernes, samt at inntekts- og formuesgrensene økes (Innst. S. nr. 11 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:96 (2006-2007))
3. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Øyvind Halleraker og Trond Helleland om å utarbeide en handlingsplan for krysningsspor og andre tiltak som kan løse kapasitetskrisen for gods på jernbanen (Innst. S. nr. 7 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:92 (2006-2007))
4. Interpellasjon fra representanten Harald T. Nesvik til helse- og omsorgsministeren:
«Hovedmålsettingene for legemiddelpolitikken er at alle pasienter, uavhengig av bosted og sosial status, skal ha tilgang til sikre og effektive legemidler. Hvert år lanseres det nye legemidler som representerer viktige fremskritt i pasientbehandlingen innenfor sine områder. Den økte bruken av individuell refusjon samt den særnorske bagatellgrensen fører til at tilgangen til nye behandlingsalternativer rammer pasientene skjev, avhengig av deres ressursituasjon. I forbindelse med behandlingen av legemiddelmeldingen våren 2005 ga Stortinget klare føringer med hensyn til å begrense bruken av individuell refusjon samt å kreve en vesentlig heving av bagatellgrensen. Dette er så langt ikke fulgt opp.
Hva vil statsråden gjøre for å sikre at norske pasienter raskt får tilgang til nye legemidler som representerer fremskritt i pasientbehandlingen?»
5. Referat

*Minnetale over tidligere stortingsrepresentant
Egil Bergsland*

Presidenten: Ærede medrepresentanter!

Tidligere stortingsrepresentant Egil Bergsland er død, 83 år gammel.

Egil Bergsland var født og oppvokst på Notodden og bodde der i hele sitt liv, bortsett fra i perioden 1977–1981,

da han ble valgt som stortingsrepresentant fra Telemark. Han vokste opp under fattige kår i Heddal og la aldri skjul på at dette formet hans politiske syn. Egil Bergsland var ansatt i 43 år i Norsk Hydro på Notodden. Han var bokstavelig talt av den gamle skolen, industriarbeideren som gikk den lange veien fra gulvet til direktørstolen.

Under annen verdenskrig kom han raskt med i illegal virksomhet og lot seg verve til Milorg.

I perioden 1973–1977 representerte han fylket sitt som andre varemann på Stortinget, en plass han trivdes med. Ved nominasjonen i 1977 sa han derfor ja til å stå på samme plass. Inntil da hadde Arbeiderpartiet hatt to representanter fra Telemark. Arbeiderpartiet gjorde imidlertid et brakvalg og fordoblet representantallet. Egil Bergsland ble plutselig fast representant.

Egil Bergsland var en ærlig mann og la aldri skjul på at han trivdes bedre som vararepresentant enn å være fast på Stortinget. Bergsland var tidlig ute og sa at én periode på Stortinget var mer enn nok. I denne perioden var han medlem av kommunal- og miljøvernkomiteen.

Det var kommunal- og fylkespolitikken Egil Bergsland først og fremst brant for. Han kom med i Heddal kommunestyre allerede i 1955 og gikk veien gjennom formannskap via varaordfører til han endte opp som ordfører i Notodden kommune. Han var medlem av Telemark fylkesting fra 1963 til 1983 og satt i fylkesutvalget fra 1979 til 1993. Han hadde også en lang rekke offentlige verv og tillitsverv i Arbeiderpartiet.

En lang arbeidsdag er over.

Vi lyser fred over Egil Bergslands minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

S a k n r . 1

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt om å øke stipendandelen for studenter som tar flere studiepoeng enn normert (Innst. S. nr. 10 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:75 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte med inntil fem replikker med svar etter innlegg fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [10:04:00] (komiteens leder og ordfører for saken): Først vil jeg benytte anledningen til å gratulere statsråd Tora Aasland med ny

jobb og ønske henne velkommen tilbake til Stortinget, om enn i en litt annen rolle enn sist.

Fremskrittspartiet har fremmet et forslag om at studenter som tar flere studiepoeng enn normert, kan få omgjort en større del av studielånet til utdanningsstipend.

Kvalitetsreformen i høyere utdanning ble iverksatt i 2003. Ett av kvalitetsreformens mål er at flere studenter skal gjennomføre studiene på normert tid, bl.a. gjennom tettere oppfølging av studentene. Samtidig ble det i studie støttesystemet lagt inn et økonomisk incentiv hvor størrelsen på stipendets andel av studiestøtten gjøres avhengig av studieprogresjon.

En av årsakene til at Kvalitetsreformen ble utarbeidet, var sviktende studiekvalitet og lav gjennomstrømming. Norske studenter avla bare omtrent halvparten av de vekt-tall, som det het den gangen, som var normert. De studerte altså i prinsippet i halv fart. I forbindelse med evalueringen av Kvalitetsreformen har det kommet fram at det har vært en viss økning i produksjonen av studiepoeng, den nye betegnelsen på vekt-tall, etter innføring av Kvalitetsreformen. Forslagsstillerne ønsker i den forbindelse at det skal etableres ytterligere økonomisk incitament for å gjennomføre studiene enda raskere enn det normert progresjon tilsier, ved at en enda større andel av lånet kan bli omgjort til utdanningsstipend.

Norge er et rikt land med de beste forutsetninger for å skape høyere utdanning i verdensklasse. Det er derfor viktig at vi legger forholdene til rette for at det kan skje. Men ikke minst når det gjelder å finne gode ordninger for det å være heltidsstudent, har vi nok en lang vei å gå, og det er viktig at arbeidet med å finne gode tiltak for å øke andelen studenter som tar studiet på normert tid, fortsatt er høy. Vi er ikke i mål med det selv om evalueringen av Kvalitetsreformen kan tyde på at vi beveger oss i riktig retning. Selv om grepet med å belønne god progresjon gjennom studiet økonomisk er et viktig virkemiddel, er det også åpenbart at grunnene til at norske studenter samlet sett studerer i lavere fart enn normert, er veldig sammensatte. Men en kanskje enda viktigere jobb enn å sørge for at de ca. 10 pst. av studentene som studerer raskere enn normert, får en ekstra belønning, er faktisk å sørge for at andelen studenter som studerer på normert tid, kommer opp.

Å studere handler om å tilegne seg faglige kunnskaper og kvalifikasjoner. Men det handler også om å oppøve evnen til kritisk refleksjon, til perspektivrik refleksjon, til etisk orientering, til å analysere og bruke metode og til å vise selvstendighet i forhold til stoffet man tilegner seg. Dette er evner som ofte går under betegnelsen «dannelses», og forteller noe om at utdanning også handler om modning. I debatten om studieprogresjon og gjennomstrømming er det viktig ikke å miste av syne dette dannelsesperspektivet. Sjøl om svært mange faglige og samfunnsmessige hensyn tilsier at den normerte progresjonen for de ulike studiene både er gjennomførbar og bør tilstrebes, bør enhver debatt om progresjon også inneholde en erkjennelse av at studier handler om modning. Jeg er glad for at en samlet komite legger vekt på at dannelsesperspektivet må ivaretas i debatten om gjennomstrømming. Progresjon er viktig, men progresjon er ikke alt.

Når det er sagt, vil jeg gjerne legge til at det etter Høyres oppfatning ikke er noen motsetning mellom arbeidet med å sikre at flere studenter følger normal studieprogresjon, og et system som kan sikre at de som følger en ekstra høy progresjon, får en ekstra belønning. Selv om slike tiltak vil gjelde et lite mindretall av studentene, rundt 10 pst. i dag, er det viktig å skape muligheter innenfor støttesystemet også for disse studentene. Det vil selvfølgelig være en forutsetning at det utformes og finansieres på en slik måte at det ikke går på bekostning av det øvrige studiefinansieringssystemet.

Komiteens flertall, alle bortsett fra Fremskrittspartiet, ønsker å se dette forslaget i sammenheng med stortingsmeldingen om evaluering av Kvalitetsreformen. Høyre fikk i fjor alle partiene med på et forslag om at evalueringen skulle legges fram for Stortinget, og den er varslet nå i høst. Det er fornuftig å kunne se flere mulige tiltak og flere sider av utdanningsstøttesystemet samlet i forbindelse med stortingsmeldingen, så det blir en helhetlig debatt. Det er fort gjort å diskutere enkeltstående tiltak som kanskje er besnærende eller enkle å gjennomføre, uten at vi da får sett helheten i systemet. Derfor imøteser jeg også det som kommer fra Regjeringa i stortingsmeldingen, og forventer at studiestøttesystemet også blir gitt en bred om-tale der.

Anniken Huitfeldt (A) [10:09:27]: Jeg vil også benytte anledningen til å ønske statsråd Aasland velkommen tilbake til stortingssalen! Vi ser fram til et tett samarbeid i den perioden som kommer.

Forslaget fra Fremskrittspartiet om å gi mer penger til de studentene som gjennomfører sine studier forttere enn det som er normert, vil etter Arbeiderpartiet og de andre regjeringspartienes mening ikke fremme kvalitet i utdanningen. Dette vil bli et forslag som kommer til å fremme middelmådighet. Det kommer til å fremme en kultur hvor det er om å gjøre å ta flest mulig fag på kortest mulig tid, og hvor målet *ikke* er å oppnå gode karakterer. Så dannelseselementet tilsier at den studenten som har gode forutsetninger, bør bruke tiden sin på å fordype seg ytterligere i faget sitt. Å valse over enda et fag på kortest mulig tid, vil etter vår mening ikke styrke dannelseselementet, ikke styrke kvaliteten og ikke styrke kunnskapen. Derfor har vi gått mot dette forslaget.

I Kvalitetsreformen var det viktig at vi skulle øke progresjonen til studentene. Vi har ikke nådd langt nok. Derfor imøteser vi kvalitetsreformmeldingen, som skal gjennomgå om vi har nådd de målene vi hadde. Her er det også økonomiske incentiver som gjør det fordelaktig å gjennomføre på normert tid. Det er tverrpolitisk enighet om at dette har vært et riktig mål. Dette forslaget vil etter vår mening ikke fremme kvalitet. Det vil etter vår mening fremme middelmådighet, derfor er vi imot det.

Anders Anundsen (FrP) [10:11:24]: Et av utgangspunktene for gjennomføringen av Kvalitetsreformen for høyere utdanning var at en ville ha raskere studieprogresjon. Basert på de siste tilgjengelige tallene kan det se ut som det målet er i god rute.

Saksordføreren, Ine Marie Eriksen Søreide, nevnte i sitt innlegg at noe av bakgrunnen for Kvalitetsreformen var at studentene jobbet i halv fart. Jeg har lyst til å si at det kan nesten virke som om også Stortinget jobber i halv fart med å bedre vilkårene for de gode studentene. En viktig forutsetning for økt gjennomføringshastighet har vært incentivet både til studentene og til institusjonene. Fremskrittspartiet er sikre på at en ikke ville ha oppnådd tilsvarende progresjon og resultater hvis en ikke hadde brukt disse incentivene.

Fremskrittspartiet mener det er generelt viktig å legge forholdene til rette for at studenter med litt ekstra kapasitet skal bli belønnet for å utnytte den kapasiteten til å gjennomføre flere studiepoeng enn normert. I dag er det ingen incentiver for slik progresjon. Det er ingen ordninger som gjør at en får en ekstra klapp på skulderen fordi en gjør en ekstra innsats, til tross for at det i høyeste grad er samfunnsøkonomisk lønnsomt å redusere studietiden.

Ifølge Statistisk sentralbyrå var det ca. 10 pst. av studentene som i 2004–2005 gjennomførte flere studiepoeng enn normert. Ved de vitenskapelige høyskolene var tallet nærmere 18 pst. Det viser at det i gjennomsnitt er relativt få som gjennomfører flere studiepoeng enn normert, men likevel er det noen. De gjør det til tross for at de ikke får noe mer igjen for det enn de ekstra studiepoengene.

Det er naturligvis viktig at en ikke bare tenker på kvantitet, men fokuserer sterkt på kvalitet. Men det er ikke tilgjengelig tallmateriale, selv om representanten Huitfeldt antydte noe annet fra talerstolen for litt siden, som viser at de som har oppnådd flere studiepoeng enn normert, har et lavere karaktergjennomsnitt enn studentene for øvrig. Det er heller ingenting som tyder på at studenter som gjennomfører flere studiepoeng, har fått mindre ut av dannelsesperspektivet i høyere utdanning. Det er like sannsynlig at det er motsatt, fordi disse studentene kanskje har større arbeidskapasitet og oversikt enn gjennomsnittstudenten.

Det er gjennomgående i Fremskrittspartiets politikk at en skal belønne kvalitet, fremdrift og måloppnåelse. På denne måten skiller vi oss nok litt fra regjeringspartiene, som er mer opptatt av at studenter flest skal være likest mulig – bekreftet av representanten Huitfeldt på talerstolen i dag. De skal studere det samme, de skal studere like lenge og få like gode eller dårlige faglige resultater. Bare når det gjelder studiefinansiering vil de øvrige partiene forskjellsbehandle, men det kommer vi tilbake til i neste sak.

Fremskrittspartiet vil stimulere alle til å bli bedre. Utjevning kan bare oppnås ved at noen ikke løftes på andres bekostning. Det er forunderlig at Regjeringen fokuserer voldsomt på å utjevne forskjeller fremfor å bedre kvaliteten og stimulere også de flinke studentene. Det var vellykket å stimulere studieprogresjonen gjennom stipendsystemet. Hvorfor er det da ikke smart å bruke det samme virkemiddelet for å stimulere studentene til enda større innsats?

Jeg vil også benytte anledningen til å ønske statsråd Aasland velkommen til oss! Det er grunn til å håpe på et taktskifte i Regjeringens fokusering på høyere utdanning etter statsrådsskiftet, men jeg tror det ikke før jeg får se

det. Jeg tror nemlig ikke det var tidligere statsråd Øystein Djupedal som var Kunnskaps-Norges eller Kunnskapsdepartementets problem, men den totale nedprioritering av kunnskap fra Regjeringens side. Med de rammevilkårene tidligere statsråd Djupedal hadde, var det ikke lett å fungere overfor studenter, universiteter, høyskoler eller forskningsmiljøer. Det kunne således være interessant å få den nye statsråden til å si noe konkret om hvordan hun vil bidra til å øke kvaliteten og gjennomføringshastigheten for studenter når man så bryskt stemmer ned Fremskrittspartiets forslag om å stimulere studentene til raskere gjennomføring med mulighet til å få større stipend.

Er svaret, som tidligere statsråd Djupedal så ofte måtte bruke, overtatt av hans etterfølger?

Presidenten: Jeg antar at representanten Anders Anundsen vil ta opp et forslag?

Anders Anundsen (FrP) [10:15:34]: Jeg tar opp Fremskrittspartiets forslag fra innstillingen.

Presidenten: Representanten Anders Anundsen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Åsa Elvik (SV) [10:15:59]: Det er ei stor glede for meg på vegner av SV å få gratulere statsråden med den nye jobben. Vi ser fram til eit tett samarbeid, og vi er glade for at ho har høve til å debutere som statsråd på Stortingets talerstol i dag allereie.

Det er sagt mykje fornuftig i forhold til forslaget frå Framstegspartiet både frå saksordføraren og frå representanten Huitfeldt, så eg skal berre knytte nokre kommentarar til saka.

Studentenes Landsforbund har gitt oss eit notat med si vurdering av dette forslaget. Dei seier m.a. at incentivet for å gjennomføre studia raskare enn det som er normert, er godt nok ved at ein med raskare progresjon får mindre lån. Det er altså feil det som førre talar sa, at ein ikkje har noko incitament eller incentiv til å gjennomføre eit studium på raskare tid enn det som systemet i dag legg opp til.

Så seier StL at eit anna viktig poeng er at mange studium er det ikkje mogleg å gjennomføre raskare enn det som er normert tid, og dei synest det er mykje viktigare å bruke pengane på betre studiefinansiering enn på forslaget frå Framstegspartiet. Frå SV si side er vi einige i alle desse tre merknadene.

Det som er StL sitt viktigaste poeng, som det også var for saksordføraren og for representanten Huitfeldt, er at vi må ha eit system som legg vekt på kvalitet og ikkje på kvantitet. Det er klart at det er det viktigaste hovudargumentet mot forslaget frå Framstegspartiet, som heldigvis ikkje får tilslutning frå Stortinget i dag.

StL seier at dei trur at dette forslaget vil føre til at studentane vil bruke mindre tid på det enkelte faget og på den måten vil få ei dårlegare forståing for faget. Det kan jo vere eit paradoks at i ein og same debatt er dei orda som går oftast igjen, «incentiv» og «danning». Men sånn kan det no av og til bli i politikken.

Eg synest òg det er interessant at Framstegspartiet brukar energien sin på dette framfor t.d. å bruke energien sin på noko av det som evalueringa av Kvalitetsreforma har stilt spørsmål ved, og det er at eit studium for nokre studenter, t.d. funksjonshemma, kan framstå som vanskelegare etter reforma enn før. For SV er det ei veldig mykje større utfordring enn det som Framstegspartiet er opptatt av, nemleg at ein etter deira meining ikkje har moglegheit til å få studia raskare unna. Men det seier kanskje noko om det politiske fokuset til partiet, og det er for så vidt greitt nok.

Eg vil òg vise til svarbrevet frå statsråden til komiteen datert 21. august, der statsråd Djupedal vurderte forslaget frå Framstegspartiet, og der han gjer greie for at det også i dag innanfor dagens regelverk er monaleg fleksibilitet i reglane til Lånekassa i forhold til den tida som ein skal gjennomføre studia på. Ergo synest eg at forslaget frå Framstegspartiet er fullstendig unødvendig.

Frå SV si side gler vi oss til at Regjeringa skal leggje fram den varsla meldinga om evalueringa av Kvalitetsreforma. Det gir oss eit høve til å diskutere dette og andre spørsmål i ein betre kontekst enn det som framstår som eit noko underleg politisk motiv frå Framstegspartiet.

Dagrun Eriksen (KrF) [10:19:35]: La også meg på vegne av Kristelig Folkeparti få ønske statsråd Aasland velkommen. Vi gleder oss til konstruktivt samarbeid i tiden framover.

Målene for Kvalitetsreformen i høyere utdanning er ambisiøse. Kvaliteten på utdanning og forskning skal bli bedre, intensiteten på utdanningen skal økes, og internasjonaliseringen skal også økes. Sentralt i reformen står gradsstruktur, tettere oppfølging av studentene, nye eksamens- og evalueringsreformer, nye studiestøtteordninger og økt internasjonalisering. Kvalitetsreformen i høyere utdanning er ment å skulle være et svar på hvordan vi får bedre gjennomstrømming og flere fullførte studieløp.

Den kommende evalueringen av Kvalitetsreformen blir interessant. Jeg ser fram til en bred drøfting, hvor vi ser om resultatene av de målene vi satte oss, har vært vellykket, og hvor gjennomstrømmingen også vil være et viktig tema.

Jeg mener det er viktig at flest mulig studenter fullfører studiene på normert tid. Det må være vårt felles høyeste mål. Derfor er Kristelig Folkeparti også positive til tiltak som kan føre til at dette i sterkere grad gjøres mulig. Men jeg vil understreke «normert tid». Det skal vi premiere, og det har vi allerede systemer for å gjøre i dag.

Som representanter før meg har sagt, vil noen studier være umulig å forsere. Om man er aldri så kjapp i mottak av kunnskap, vil det ikke være et alternativ. Det har heller ingen verdi etter Kristelig Folkepartis mening å legge opp til et mesterskap i hvem som klarer flest studiepoeng, eller hvem som er kjappest til å komme seg gjennom f.eks. legestudiet. Det ønsker vi ikke i Kristelig Folkeparti. Vi deler også bekymringen til representanten fra SV, om at det kanskje heller er noen som trenger incentiver til å komme raskere gjennom og fullføre på normert tid. Dette kommer vi også i evalueringen til å ha ekstra oppmerksomhet på fra Kristelig Folkepartis side.

Kristelig Folkeparti ønsker nyutdannede som i sine studier har lært seg å trekke inn flere kilder, som kritisk forholder seg til den kunnskapen som finnes, og som er nysgjerrige på å tilegne seg ny og annerledes kunnskap enn det som menyen fra studiestedet serverer. Vi ønsker studium som gir tid til refleksjon og ikke minst modning hos den enkelte, og vi støtter derfor ikke Fremskrittspartiets forslag.

Inger S. Enger (Sp) [10:22:34]: Det er også for meg en glede å få lov til å ønske en ny statsråd velkommen. Det er gledelig å se Tora Aasland i salen. Vi ser fram til et godt og hyggelig samarbeid.

I dette dokumentet som vi behandler nå, er det stort sett enighet. Det er Fremskrittspartiet mot røkla – for å bruke et kanskje litt uparlamentarisk uttrykk. De ønsker altså at man skal øke stipendandelen for studenter som tar flere studiepoeng enn normert.

Det er klart at effektive studenter er viktige for studiepllassene, for studentene og for samfunnet. Likevel kan man sette noen spørsmålstegn ved dette. Før Kvalitetsreformen avla som kjent norske studenter i gjennomsnitt drøyt halvparten av de vekttall som var normert hvert år. Det er nå indikasjoner som tyder på at dette har blitt noe bedre etter at Kvalitetsreformen og endra modell for studiefinansiering er gjennomført. Men det er mange studenter som avlegger færre studiepoeng enn forventa. At dette følges opp, er viktig for studentene sjøl, men ikke minst sett i en samfunnsøkonomisk sammenheng.

Senterpartiet mener i likhet med andre her at det er viktig at studiefinansieringssystemet stimulerer til avleggelse av studiepoeng, men samtidig må dette være på en god måte. Det må være avstemt mot kvalitet. Kvantitet holder ikke her. Dette vil innebære at incitamentene ikke må være så sterke at omgåelser, tilpasning og sjølve studiepoengene kommer i fokus i stedet for det aller viktigste, nemlig innholdet i utdanninga, som er kunnskap. Kunnskap må fordøyes – hvis jeg kan bruke det uttrykket. Vi trenger tid på det.

En samla komite har understreket at man ikke må miste av syne dannelsesperspektivet i utdanninga. Det er viktig. Tanken om at modning også er en viktig faktor ved studiet, må ikke glemmes. Det kan ikke bare være tidsperspektivet som skyves foran.

Jeg vil også henvise til evaluering av Kvalitetsreformen. Meldinga vil bl.a. drøfte studiefinansieringsordninga i høyere utdanning. Men det er nødvendig å se på helheten i systemet. Vi ser fram til stortingsmeldinga om Kvalitetsreformen og er villig til å se på dette med nye øyne.

Odd Einar Dørum (V) [10:25:33]: Venstre hilser statsråden på to måter. For det første er vi glad for at Norge har fått en minister for forskning og høyere utdanning. For Venstres del er dette den raskeste oppfyllelse av noe programkrav fra vår side i forhold til den sittende regjering. Det noterer jeg bare fra Stortingets talerstol. Dernest ønsker jeg selvfølgelig statsråden velkommen til debatt, konflikt og dannet konversasjon med Stortinget.

Så til saken: Det aner meg at Fremskrittspartiet kan tenkes å være noe bekymret for at studenter ikke har nok å gjøre. Da har Venstre, på grunn av de forventninger vi har til det vi skal legge inn i høyere utdanning og ut fra tanken om allmenndanning, det syn at vi kanskje skal forsterke kravene til pensum. Det er mulig at når man har 1 000 sider i pensum, er det 2 000 sider for lite – når man først er opptatt av det som Kvalitetsreformen fører med seg, at man både skal oppfylle et fag, en studieprogresjon, og at man skal få med seg en allmenndanning. Hvis det viser seg at man i de reformene vi nå har gjort, både med ex.phil. med bachelorgraden, med mastergraden og doktorløpet, rett og slett har mistet noe, vil Venstre forbeholde seg retten til å komme tilbake til dette, i form av det som er nødvendig for å styrke allmenndanningens vilkår.

Det er jo slik at når man f.eks. leser New York Times, vil man se at Harvard nå for første gang i sin historie har fått en kvinnelig rektor. Harvard's kvinnelige rektor gir en programklæring som sier rett ut, med Harvard som bakgrunn – det er nesten som en omskrivning av Humboldt i vår tid – at man må kunne det man kan, og man må gjøre det på en skikkelig måte. Det må man ha med seg. Går man videre i New York Times, ser man at Harvard nå har et kjernepensum som de definerer som en nødvendighet for alle de utdanningsretninger de har. Med andre ord: De har styrket kravene til utdanningen i en allmenndannende retning.

Jeg legger igjen disse merknadene fordi det har noe å gjøre med hvordan Venstre senere vil nærme seg debatten som følger etter det dokumentet vi får til Stortinget om evalueringen av Kvalitetsreformen for høyere utdanning, hvor vi ikke bare vil se på studieprogresjon og på måten man kommer gjennom, men også på fagene og allmenndanningens vilkår i en slik sammenheng.

På allmøter som departementet har hatt for alle som driver med høyere utdanning, inkludert oss som sitter i fagkomiteen, på Bristol, har man to år på rad presentert utenfravurdering av det norske utdanningssystemet. Det første året sa man at diversitet er bra, hold fast på det. Det andre året uttrykte representanten for OECD – mot normalt kom han ikke med krav om studiepenge – et veldig sterkt ønske om å effektivisere og blankpusse karriereveiledningen. Bakgrunnen for å si det er selvfølgelig noe som også ligger under dagens debatt, at man er sikker på at de som begynner på et studieløp, får en så bra veiledning som overhodet mulig, slik at det på den måten blir effektiv tidsbruk. Det er selvfølgelig alle tjent med.

Når det så gjelder forslaget i dag, er vi rett og slett uenig. Vi mener at den normeringen vi har, er satt. Man skal gjennom et studieløp på en viss tid. Vi vil for vår del heller vurdere om kravene er tilstrekkelige, om vi er gode nok i de kvalitetskravene vi stiller fra utdanningsinstitusjonenes side. Vi mener at i skjæringspunktet mellom effektivitet og allmenndanning er den normeringen man har laget, alvorlig ment. Den gir jo også en belønning i den forstand at hvis man ikke klarer det, får man en straff, og hvis man klarer det, beholder man sine stipendpoeng.

Så er det slik at denne debatten om høyere utdanning selvfølgelig også knytter seg til et tema som ikke er tema

her i dag, men jeg synes det er rett å nevne det. Det er at det vil bli krevende å drive god og kvalitetsmessig høyere utdanning etter idealene i Kvalitetsreformen og samtidig sikre god forskning, hvis institusjoner som driver med høyere utdanning og forskning, er underfinansiert. Det er et tema som denne salen vil få rikelig anledning til å komme tilbake til. Men det er også en avgjørende forutsetning for at man både skal kunne ha en studieprogresjon med effektivitet og ha med seg et allmenndanningsperspektiv.

Vi er en del av komiteens flertall, og vi avventer også med spenning stortingsmeldingen som kommer om evalueringen av Kvalitetsreformen for høyere utdanning. Jeg synes det har vært riktig i dette innlegget å gi noen signaler fra vår side. Jeg vil gjerne anbefale mine medrepresentanter å lese den nyslåtte rektor på Harvard sine innvielsesord om sin rolle. Det er det *schwung* i. Det svinger seg i en linje fra Humboldt via Mjøs og langt inn i framtiden, og det skinner av det. Det er ikke et isolert elfenbenstårn, men det er kritisk kunnskap som kan brukes både for å bygge demokrati og å sikre både levende og ufødt næringsliv.

Statsråd Tora Aasland [10:30:44]: Et viktig siktemål med Kvalitetsreformen var å fremme studieprogresjon, få studentene til å studere på normert tid. Samtidig ønsket man å styrke kvalitets- og dannelsesaspektet.

Endringer i studiefinansieringen, med bl.a. økning av basisstøtten fra Lånekassen og innføring av konverteringsordningen, var ett av virkemidlene i Kvalitetsreformen. Konverteringsordningen betyr at lån blir gjort om til stipend på grunnlag av gjennomført utdanning. Formålet var å legge til rette for heltidsstudier, og gjennom dette øke andelen studenter som gjennomfører studiene på normert tid.

Jeg er enig med komiteen i at det både ut fra et samfunnsøkonomisk perspektiv og ut fra den enkelte students perspektiv er viktig at studiene blir gjennomført på normert tid. Men kvalitet må fortsatt være et overordnet mål for all høyere utdanning. Jeg merker meg at komiteen deler dette synet. Det har også i innlegg her vært understreket av flere. Virkemidlene, som f.eks. studiefinansieringen, må avstemmes, slik at de stimulerer til både gjennomføring og kvalitet. Og det kan være en vanskelig balanse. Men en ordning med belønning for studenter som avlegger flere studiepoeng enn normert, vil, slik jeg ser det, lett kunne føre til mer oppmerksomhet om kvantitet enn om kvalitet.

I dagens ordning er det en betydelig grad av fleksibilitet for studentene. Er studenten forsinket, blir lån gjort om til stipend for de eksamener man faktisk består. Dersom forsinkelsen tas igjen senere, ved at man avlegger flere studiepoeng enn normert, blir det gitt full omgjøring fra lån til stipend for semesteret studenten tidligere ikke har fått omgjøring for. Tar man ekstra fag, registrerer Lånekassen de studiepoeng som tas, og dette kan kompensere for manglende resultater senere. Ved forsinkelser har studenten mulighet til å få konvertert lån til stipend inntil åtte år etter at lånet ble tatt opp.

Som flere har vært inne på: Regjeringen vil legge opp til en mer helhetlig debatt, også om studiefinansierings-

ordningene, i forbindelse med at vi om relativt kort tid vil legge fram stortingsmeldingen om evaluering av Kvalitetsreformen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [10:33:45]: Intensjonen med Kvalitetsreformen var å få flere studenter til å ta flere studiepoeng pr. studieår, og foranledningen var et ønske om større studieprogresjon og dermed en raskere gjennomstrømming innenfor høyere utdanning. På denne bakgrunn ble det innført økonomiske incentiver for å kunne nå et slikt mål.

I sin kommentar til komiteen i forbindelse med forslaget fra Fremskrittspartiet om ytterligere å belønne studenter som har større studieprogresjon enn normert, uttaler statsråden at det vil kunne bidra til økt fokusering på kvantitet framfor kvalitet – et syn som regjeringspartiene også forfekter.

Så mitt spørsmål blir da: Hvor mener statsråden grensen går? Hvor mange studiepoeng kan en student egentlig ta pr. år før det etter statsrådets mening går ut over kvaliteten på studiene?

Statsråd Tora Aasland [10:34:33]: Det er helt umulig å gi noe eksakt svar på det spørsmålet.

Det som er viktig for Regjeringen når det gjelder de ordningene som er i Lånkassen i dag, og som vi mener er ganske fleksible, er kanskje først og fremst å hjelpe de studentene som ikke klarer det på normert tid. Hvis mye krefter skal gå med til å gi ekstra stimulans til dem som virkelig skal klare det raskt, mener vi, som jeg sa fra talerstolen, at det kan gå ut over kvaliteten. Men det er helt umulig å trekke en grense for forholdet mellom kvalitet og kvantitet – det er ikke målbart.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [10:35:19]: Statsråden har også bakgrunn fra Mjøs-utvalget, som la opp til den kvalitetsreformen i høyere utdanning som nå er innført.

Jeg la merke til at statsråden i sin innledning sa at kvalitet er et overordnet mål. Da har jeg lyst til å henlede oppmerksomheten på en litt annen side av dette med progresjon og gjennomføring, nemlig at evalueringen av Kvalitetsreformen viser at studenter i veldig liten grad har anledning til å gjøre faglige dypdykk utenfor det som er oppsatt som pensum. Mange studenter sier at det skyldes at det er for liten tid og anledning til de fordypningene som de egentlig ønsker. Som statsråden også sier: Det er viktig å avstemme balansen mellom gjennomstrømming og kvalitet. Jeg vil gjerne at statsråden utdyper litt hvordan man kan klare å ivareta perspektivet med større faglig fordypning samtidig som man klarer å opprettholde en progresjon og kanskje endog gjennomføre raskere enn det som er normert.

Statsråd Tora Aasland [10:36:19]: Jeg ser fram til å diskutere dette med både komiteens leder og komiteen for øvrig, og ikke minst universitetene og studentene selv,

for fordi jeg ser det som en veldig viktig utfordring at man nettopp klarer å stimulere til en ekstra faglig fordypning samtidig som man ikke mister av syne sin egen studieprogresjon. Det er heller ikke noe fasitsvar på dette, men spørsmålet er viktig, og jeg vil ta den spørsmålsstillingen og problemstillingen med meg i det videre arbeid med både evaluering og oppfølging av Kvalitetsreformen.

Dagrun Eriksen (KrF) [10:37:01]: Statsråden nevnte konverteringsordningen og gikk ganske nøye gjennom den i sitt innlegg. Det er jo sånn i dag at vi på en måte belønner dem som står til eksamen.

Representanten Elvik gav i sitt innlegg uttrykk for bekymring også for dem som ikke står, og om det er noen som nå faller igjennom. Den bekymringen deler også Kristelig Folkeparti.

Mitt spørsmål er egentlig om statsråden og Regjeringen også vil ta denne gruppen inn i evalueringen av Kvalitetsreformen og se på hva det er som er årsaken til at man ikke står. Finnes det også psykososiale årsaker? Er man småbarnsforeldre? Hvordan fungerer alt dette? Hva er det som gjør at man straffes i den sammenhengen?

Vil dette bli en del av den evalueringen som Regjeringen kommer med til Stortinget?

Statsråd Tora Aasland [10:37:54]: Det er også et viktig spørsmål. Som jeg sa i mitt innlegg, er dagens ordning først og fremst etablert for å hjelpe dem som i dag ikke klarer å holde seg innenfor den normerte studietiden. Men det vil bli rikelig anledning, i forhold til de evalueringsrapportene som vi har som grunnlag for stortingsmeldingen, til å komme inn på nettopp hensynet til dem som kanskje trenger litt ekstra hjelp, støtte og veiledning for å få det til på normert tid. Så jeg skal love representanten at dette vil det være mulig å komme tilbake til.

Odd Einar Dørum (V) [10:38:29]: Fagfolk ved Universitetet i Oslo sier til meg at studenter gjerne tåler mer av krav enn det som ligger i pensum, men de sier også til meg at da må vi stille opp overfor studentene. Dette er bakgrunnen for at jeg nå stiller det spørsmålet jeg gjør.

Jeg viser til det jeg sa i innlegget mitt, hvor jeg tok inn synspunktene fra OECD. Med det utdanningssystemet vi har i Norge, hvor vi velger å ikke ha skolepenger – noe mange andre land velger å ha, men vi har en tradisjon hvor vi ikke skal ha det – har OECD gitt oss rådet at for å sikre gjennomstrømming, effektivitet, bør man gjøre karriereveiledningen skinnende bra, for å si det på den måten. Har statsråden gjort seg noen tanker om hvordan en slik karriereveiledning på en egnet måte både kan løftes og styrkes i forhold til det vi nå diskuterer, nemlig høyere utdanning gjennom høyskoler og universitet?

Statsråd Tora Aasland [10:39:25]: Mitt mål for oppfølging av kvalitetsreformen er at vi også skal skape rom til å kunne veilede studentene på en god måte. Jeg vet at en del av det vitenskapelige personalet føler seg noe skviset ved at det stilles sterke krav. Jeg mener det skal stilles krav – ikke minst for å få gjennomført studiene – men jeg

er veldig opptatt av å få en god debatt og en god diskusjon om hvordan man på best mulig måte kan kombinere studentveiledning og eventuelt forskning.

Anders Anundsen (FrP) [10:39:57]: Statsråden gav uttrykk for at det var umulig å gi et eksakt tall for hvor mange studiepoeng en kunne gjennomføre før det gikk på bekostning av kvaliteten. Likevel kan en vel si at det nå er satt et tall, som ligger på 30 studiepoeng hvert semester. Statsråden gjorde selv rede for ordningen hvor studenter som ikke gjennomfører på normert tid, kan gjennomføre flere studiepoeng påfølgende semester og senere og få konvertert lånene da. Hvorfor vil ikke statsråden da stimulere til at studenter som likevel klarer dette til normert tid, skal få den samme muligheten? Og et spørsmål til: Statsråden har hevdet at det er slik at en ved å gjennomføre flere studiepoeng reduserer kvaliteten i høyere utdanning. Hvilken dokumentasjon har statsråden for en slik påstand?

Statsråd Tora Aasland [10:40:57]: Jeg vil igjen bare henvise til de vurderingene som jeg har gjort i forhold til svar på forslaget fra representantene. Stimuleringen til økt studieprogresjon vil denne regjering først og fremst utøve overfor dem som ikke i dag klarer den normerte studietid. Og vi mener at den ordningen som er etablert, med den fleksibilitet som ligger i den, er tilstrekkelig god til å gi den stimulans som trengs. Så mitt svar er at jeg er foreløpig tilfreds med dagens ordning, men jeg ser selvfølgelig fram til å kunne diskutere eventuelle dokumenterte svakheter som måtte vise seg. Foreløpig er det ikke noe som tyder på det.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Åse M. Schmidt (FrP) [10:41:50]: Jeg har fulgt debatten, og jeg føler at en av og til tror at norske studenter er litt annerledes enn andre europeiske studenter. Det må kunne gå an å ha flere tanker i hodet på en gang – både kvalitet, dannelse og økt progresjon. Og det må være mulig å ha høye mål å strekke seg etter.

Komiteen var på Kastellet skole i forgårs. De fleste vil huske at rektor påpekte nettopp dette at en av de viktigste grunnene til at de hadde lyktes på skolen, var at de satte målene høyere enn de egentlig kunne forvente seg. Og i andre land – hva gjør de så der? I Tyskland, f.eks., er det sånn at studenter som klarer å fullføre på kortere enn normert tid, får konvertert lån til stipend. Hvis de i tillegg klarer å utføre eksamenen sin med utmerkelse, konverterer de også penger fra lån til stipend. De har ekstra ordninger, som f.eks. at hvis studentene tar fag som en kanskje ønsker at flere studenter skulle ta, gjelder det samme – de kan altså oppnå høyere stipendandel. Dermed kan en styre utdanningen i den retningen og i de faggruppene som en ønsker seg, både for framtidige forskere og andre som tar de fagene. Det er også sånn at når man er ferdig med stu-

diene sine, overtas lånet når man har fått jobb. Dermed vil staten igjen konvertere penger fra lån til stipend.

Jeg tror det er veldig viktig at vi ser på hva en gjør i andre land. Norge kan ikke sitte på sin egen lille øy og tro at alt dreier seg om dette. Norske studenter skal tilpasse seg et internasjonalt marked når de skal ut og konkurrere. Det å sette krav og det å sette høye mål er noen av de viktigste tingene vi kan gjøre.

Til sist: Jeg vil ikke tro at f.eks. tyske studenter har mindre dannelse enn norske selv om de har en høyere studieprogresjon.

Anders Anundsen (FrP) [10:44:00]: Jeg vil først takke statsråden for at hun bekreftet at det ikke er empirisk materiell som skulle dokumentere påstander som er kommet fra flere representanter fra denne talerstol i dag, nemlig at økt studieprogresjon automatisk medfører redusert kvalitet i studiene. Det er altså ingen dokumentasjon for at det er tilfellet. Det er ren synsing, og det er basert på mangelfull tillit til studentene. Representanten Huitfeldt dro det ganske langt, synes jeg, da hun sa at økt studieprogresjon fremmer middelmådighet. Med det indikerer hun altså at de ti prosentene ved universitetene som i dag avlegger flere studiepoeng enn normert, og de 18 prosentene ved de vitenskapelige høyskolene som gjør det, er middelmådige studenter. Det synes jeg er en ganske drastisk påstand fra representanten Huitfeldt.

Så registrerer jeg også at Huitfeldt er kategorisk: Dette er et dårlig forslag. Jeg registrerer at representanten Enger er åpen for – og det er også statsråden, og det er jeg glad for – å se på dette med nye øyne under evalueringen av Kvalitetsreformen. Jeg håper det er statsråden og representanten Enger som vinner frem, og ikke representanten Huitfeldt.

Grunnen til at jeg tok ordet, var at jeg ble litt overrasket over representanten Elviks innlegg fra denne talerstol. Hun klarte å si at hun var overrasket over at Fremskrittspartiet brukte energi på denne saken og ikke på at funksjonshemmede opplever at de har vanskeligere studieforhold nå enn før Kvalitetsreformen. Jeg vet ikke hvordan det er i SV, men i Fremskrittspartiet klarer vi å ha et bredere utdanningspolitisk fokus enn på bare én sak. Derfor er Fremskrittspartiets engasjement når det gjelder studiepolitikk, svært bredt og viktig. Vi vil selvfølgelig støtte et initiativ fra SV når det måtte komme, om å bedre situasjonen og forholdene for funksjonshemmede studenter ved universiteter og høyskoler. Jeg venter på et initiativ fra Sosialistisk Venstreparti på dette, så skal vi være med. Jeg frykter at vi må vente lenge.

Representanten Dagrud Eriksen var inne på noe flere har vært inne på, nemlig at det viktigste er å hjelpe dem som ikke klarer studieprogresjonen, til å komme igjenom studiet. Fremskrittspartiet er også enig i det. Men det er ikke sånn at det er en motsetning mellom det å hjelpe studenter som ikke klarer å følge ordinær studieprogresjon, og å stimulere dem som klarer å følge en raskere studieprogresjon. Her er det også snakk om å ha to tanker i hodet på en gang. Det er Fremskrittspartiet ganske gode til.

Anniken Huitfeldt (A) [10:46:56]: Representanten Anundsens mest markante debatt-triks er å fortelge det motstanderen har sagt fra Stortingets talerstol. Jeg har overhodet ikke kommet med karakteristikker av studenter som går raskere fram og avlegger flere studiepoeng enn det som er krevd. Det som er vårt poeng, er at med den ordningen som Fremskrittspartiet foreslår, vil man få mer penger dersom man avlegger to eksamener med den dårligste ståkarakteren framfor én eksamen med toppkarakter. Det er mange fag på universiteter og høyskoler som har overlappende pensum. Dersom det skal bli slik at om man tar to fag med overlappende pensum og får dårligste karakter, skal man få mye mer penger enn dersom man tar ett fag med høy kvalitet og fordypning med beste karakter, fremmer det etter min vurdering middelmådighet. Det fremmer ikke de beste, det fremmer ikke faglig fordypning. Derfor går vi mot Fremskrittspartiets forslag, som belønner kvantitet og ikke kvalitet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 313)

S a k n r . 2

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt om endring av vilkår for studiefinansieringsordninger slik at skillet mellom borte- og hjemmeboende studenter fjernes, samt at inntekts- og formuesgrensene økes (Innst. S. nr. 11 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:96 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte med inntil fem replikker med svar etter innlegg fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Gunnar Gundersen (H) [10:49:17] (ordfører for saken): Det blir mange velkomsthilsener til den nye statsråden, og jeg slutter meg til dem.

Representantene Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse Schmidt fra Fremskrittspartiet har i Dokument nr. 8:96 for 2006-2007 fremmet forslag om å fjerne skillet mellom borteboende og hjemmeboende studenter i forhold til studiefinansiering, samt gradvis å øke grensene for hvor mye inntekt og formue studenter kan ha før de får redusert stipendandelen.

Når det gjelder å fjerne det skillet som er mellom borteboende og hjemmeboende studenter, mener komiteen, alle med unntak av Fremskrittspartiet, at det ikke er ønskelig å gå inn for Fremskrittspartiets forslag. Mange

vil nok hevde at ungdom bør flytte hjemmefra på et tidspunkt uansett. Men det sentrale argumentet er jo at det er lang tradisjon for at utdanningsstøtten skal kompensere for de utgifter det innebærer å måtte flytte hjemmefra for å ta utdanning. Motivasjonen for og årsaken til stipendandelen er fra samfunnets side å gi like muligheter til utdanning. I vårt langstrakte land er det slik at mange må flytte hjemmefra for å få videregående opplæring så vel som høyere utdanning. Det er denne økonomiske merbelastningen borteboerstipendet skal kompensere for.

Hele komiteen ser det selvfølgelig som svært problematisk hvis studenter svindler Statens lånekasse, slik som antydnet i dokumentet, ved å operere med fiktive adresser for å utløse borteboerstipend. Det er imidlertid i seg selv ikke noe sterkt argument for å avvikle skillet mellom borteboende og hjemmeboende studenter. Det er derimot et argument for å skjerpe rutinene og finne passende tiltak som kan avsløre en slik svindel, og det er viktig for at legitimiteten i systemet ikke skal svekkes.

Komiteens flertall, alle med unntak av Fremskrittspartiet, er også av den oppfatning at det er fornuftig å ha en øvre grense for hvor stor inntekt en student kan ha før det medfører en avkorting i stipendandelen. Jeg finner i denne sammenheng igjen grunn til å minne om at motivasjonen for utdanningsstøtte er å gi alle like muligheter til å ta utdanning uavhengig av sosial bakgrunn og økonomi. Gradvis å heve beløpsgrensene ville bety gradvis å forlate dette prinsippet til fordel for støtte til alle. Flertallet er av den oppfatning at det både er fornuftig og nødvendig å ha en øvre grense for hvor mye en student kan tjene, før det vil medføre en avkorting i den statlige støtten stipendandelen utgjør. Inntektsgrensene er dessuten oppe til behandling sammen med statsbudsjettet hvert år. Stortinget behandler derfor jevnlig hvilket nivå disse grensene skal ligge på.

Hva gjelder grensen for studenters formue i forhold til redusert stipendandel, ber et mindretall fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre Regjeringen vurdere å fjerne behovsprøving av utdanningsstøtte mot formue. Det kan være mange grunner til at unge mennesker har formue. For mange betyr det at en har mistet en eller begge forsørgere og arvet dem. Den som er i en slik situasjon, har allerede mistet en stor del av sitt viktigste nettverk, og den arven vedkommende har mottatt som en følge av det, bør gi trygghet, ikke være en ulempe. Ofte består slike formuer av fast eiendom eller annet som ikke uten videre kan realiseres eller gir direkte avkastning.

En fjerning av formuesgrensene kan imidlertid også åpenbart åpne for at ungdom som har arvet formuer uten noen forutgående tragedie, kan komme til å bli støtteberettiget. I den grad denne formuen ikke skaper en inntekt som gjør at stipendandelen begrenses gjennom inntektsbegrensningene, vil det være en utilsiktet effekt av å fjerne behovsprøvingen. Disse partiene ønsker selvfølgelig ingen endringer i prinsippet om at utdanningsstøtte er motivert ut fra ønsket om å skape like muligheter til utdanning uavhengig av sosial bakgrunn og økonomi. Det koster imidlertid å opprettholde et søknads- og kontrollsystem for å unngå akkurat denne situasjonen. Kostnaden er sannsynligvis mye høyere enn stipendbeløpet som vil ut-

betales. Vi beklager derfor at flertallet ikke ville gå nærmere inn i de problemstillingene dette åpner opp for.

Det samme mindretallet er opptatt av å ivareta hele studentgruppens mulighet til høyere utdanning, også ved private institusjoner. Regjeringen Bondevik II hevet derfor grensene for disse studentene, nettopp for å gi alle en reell rett til fritt å kunne velge innenfor høyere utdanning.

Gerd Janne Kristoffersen (A) [10:54:14]: Jeg vil også slutte meg til dem som ønsker statsråden velkommen. Jeg er sikker på at vi vil få et godt samarbeid.

Velstandsutviklingen i det norske samfunnet er formidabel om vi ser utviklingen over noen tiår. En utfordring i den sammenheng har vært og er å sørge for at alle får ta del i utviklingen, uavhengig av kjønn, alder, bosted, økonomiske og sosiale forhold.

Utviklingen innenfor høyere utdanning har bidratt kraftig til økonomisk og sosial utjamning i landet vårt. Blant annet har etablering av distriktshøyskolene, senere de statlige høyskolene og åpning av universitetene for flere, bidratt til at det har blitt enklere å ta høyere utdanning. Men de aller viktigste faktorene i tillegg til økt tilgjengelighet er gratisprinsippet innenfor høyere utdanning i Norge samt en sjenerøs studiefinansieringsordning.

Studiefinansieringen slik vi kjenner den i dag, har etter Arbeiderpartiets mening en god fordelingspolitisk profil. En tar hensyn til at det koster å etablere seg utenfor barndomshjemmet og flytte langt unna hjemlassen sin. Slik gjør vi det mulig for ei jente fra Lierne i Nord-Trøndelag å ta høyere utdanning på lik linje med en gutt fra Oslo. For det koster å etablere seg langt unna hjemlassen sin. I tillegg til etableringskostnader og utgifter til bolig og studier er det også kostbare hjemreiser for en del studenter som skal finansieres. Der er jo studenter som studerer nær barndomshjemmet i utgangspunktet bedre stilt, selv om de velger å flytte hjemmefra.

Vi synes at det skal være forskjell på de som bor hjemme under studietida, og de som etablerer seg for seg selv. Det er ikke til å komme bort fra at det for de aller fleste er økonomisk fordelaktig å bo hjemme hos foreldrene. Det er det å ha en formue også, selv om formuen er knyttet til fast eiendom og ikke kan gå til forbruk under studietiden. Men for de aller fleste vil en formue være et gode når en skal etablere seg etter endt studietid.

De aller fleste studentene i dag jobber ved siden av studiene. Det kan alltid være rom for å diskutere om det som gis i lån og stipend, er tilstrekkelig for å kunne være heltdsstudent. Men det er naturlig å sette grenser for hvor mye en kan tjene som student for å oppnå lån og stipend. De aller fleste må vel bruke mesteparten av tida på studier om de skal oppnå god studieprogresjon og fullføre studiet på normert tid. Det er derfor naturlig å skille mellom om en er mest student eller mest arbeidstaker, og der er inntekt en god indikator.

Om noen har inntekter fra andre kilder enn arbeid, er det også riktig at det blir avkorting i lån og stipend. Slik må det være i et land hvor en tilstreber en solidarisk fordelingspolitikk hvor fellesskapet bidrar til at alle skal ha

muligheter, uansett økonomisk og sosial bakgrunn, til å ta høyere utdanning om en har lyst og er motivert for det.

Jeg vil få gi uttrykk for bekymring for de påstandene om juks som kommer fram i representantforslaget fra Fremskrittspartiet. Det er referert til et oppslag i en studentavis om at studenter som bor hjemme, oppretter fiktive adresser for å få stipend. Om dette stemmer, er det svært alvorlig, fordi det er med på å undergrave en svært god og raus ordning for dem som ønsker å studere i Norge. Det å lure fellesskapet for egen vinnings skyld smaker vondt. Jeg håper dette ikke er utbredt, og om det er det, må vi få kontrollrutiner, slik at den type svindel ikke lar seg gjøre. Jeg håper vi kan få studentorganisasjonene med oss også, slik at det blir ryddet opp i den type forhold. Fellesskapet kan ikke tolerere at de godene vi har, og som bidrar så sterkt til økonomisk og sosial utjamning, blir ødelagt fordi noen finner det for godt å svindle. Det er i alle fall ingen grunn til å endre studiefinansieringsordningen for at disse skal bli lovlydige.

I høst vil statsråden for høyere utdanning og forskning legge fram en stortingsmelding på bakgrunn av evalueringen av Kvalitetsreformen. Der vil også studiefinansieringsordningen bli gjenstand for diskusjon. Det finnes sannsynligvis svakheter i dette systemet også som gjør det nødvendig med en gjennomgang og en eventuell endring. Jeg går ut fra at det en samlet opposisjon tar opp i saken i dag, også blir tatt opp til diskusjon i den sammenheng. Vi kan da se nærmere på konsekvensene om en endrer systemet slik at det fanger opp helt spesielle tilfeller, som f.eks. der tap av foreldre i en ulykke medfører at studenter har formue og dermed får avkorting i lån og stipend.

Anders Anundsen (FrP) [10:59:25]: Fremskrittspartiet mener at det er et samfunns gode at unge mennesker utdanner seg. Det er viktig å legge forholdene til rette for at alle skal ha mulighet til høyere utdanning, men også for at det offentlige bidraget til den enkelte student skal være likest mulig.

I dette representantforslaget legger Fremskrittspartiet frem tre konkrete forslag som vil bidra til økt likebehandling av studenter i forhold til den offentlige støtten som gis direkte til studenten i form av lån og stipend. For det første vil Fremskrittspartiet fjerne skillet mellom borteboende og hjemmeboende studenter. Det er det forslaget som vil ha størst betydning for flest studenter. I dag diskrimineres studenter som bor hjemme, ved at de ikke har mulighet til å få utdanningsstipend. Det skjer til tross for at mange av disse studentene må betale for å bo hjemme, og ofte like mye som studenter som bor utenfor foreldrenes hjem.

Erfaring fra enkelte universitets- og høyskolemiljøer viser at denne urettferdige praksisen fører til at en del studenter jukser seg til stipend ved å late som om de bor utenfor hjemmet til foreldrene. Fremskrittspartiet mener det er leit at det offentlige støttesystemet for studenter får slike utfall.

Det andre forslaget er gradvis å heve inntektsgrensene for hva studentene kan tjene før stipendandelen blir redusert. Det høres nær sagt ut, fra både saksordføreren og

foregående taler, at vi skal fjerne alle begrensninger i inntekten. Forslaget er altså at vi gradvis skal øke.

Fremskrittspartiet har som utgangspunkt at alle med stor arbeidskapasitet skal belønnes, ikke straffes. Så lenge en student klarer å gjennomføre studiet på normert tid, mener vi det er uinteressant hva studenten gjør for øvrig. Selv om Fremskrittspartiet vil legge til rette for at studenter skal ha mulighet til å være heltidsstudenter, mener vi det er positive virkemidler som må benyttes for å oppnå det, ikke avkorting av stipendandel bare på grunn av arbeid i tillegg til studiene. Samfunnsverdien av at den enkelte tar høyere utdanning, reduseres ikke ved at studenten arbeider ved siden av studiene. Samfunnsøkonomisk er faktisk det svært lønnsomt.

Jeg vil også vise til den debatten vi hadde i forrige sak, hvor Fremskrittspartiet vil belønne studenter som har kapasitet til å ta flere studiepoeng enn normert i et semester. På den måten vil vi stimulere studenten til økt innsats, ikke straffe. Det samme argumentet kan benyttes i denne saken.

Det tredje forslaget går ut på å heve grensen for hvor mye en student kan ha i formue før stipendet blir redusert. Jeg er litt overrasket over at komiteen ikke er med på dette forslaget. Det er meningsløst å bruke formue som begrensende faktor ved tildeling av stipend. Det kan være en rekke årsaker til at studenter har formue, og formuesgrensen er satt svært lavt i dag. Saksordføreren gjorde også rede for at det kan være mange årsaker, også tragiske, til at studenter har formue. Det er underlig at vi skal drive en form for aktiv avstraffing gjennom stipendordningen overfor studenter som har vært gjennom den typen ting. I motsetning til saksordføreren mener vi i Fremskrittspartiet at en ikke skal skille mellom årsakene til at en har formue. Vi mener at formuesbegrensningene i seg selv er meningsløse.

I innstillingen går Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti riktignok inn for at Regjeringen skal vurdere å fjerne formue som grunnlag for behovsprøving av utdanningsstøtten. At de da ikke kan støtte forslag nr. 3, virker veldig underlig. Det hjelper erfaringsmessig lite at deler av opposisjonen samler seg i en merknad. Så påpekningen fra de tre partiene i merknaden er uten virkning, med mindre en går for Fremskrittspartiets forslag. Det vil unektelig fremstå som ganske merkelig at de tre partiene mener noe som går lenger enn forslaget i merknadene, og samtidig går imot Fremskrittspartiets forslag om å heve formuesgrensen gradvis. Jeg vil anmode om at de tre partiene ser på dette på nytt og vurderer om det ikke er rom for å støtte forslag nr. 3 fra Fremskrittspartiet.

Komiteen for øvrig har lagt inn en generell merknad om at studiefinansieringsordningen skal vurderes i forbindelse med evalueringen av Kvalitetsreformen. Det er bra. Siden det ikke ser ut til å blir flertall for noen av Fremskrittspartiets utmerkede forslag i denne omgang, forventer jeg at de blir vurdert i forbindelse med evalueringen av Kvalitetsreformen, i tråd med det jeg oppfatter en kan legge inn i flertallsmerknaden. Jeg vil tillate meg å be statsråden i sitt innlegg senere i dag bekrefte at det er tilfellet.

Til slutt vil jeg ta opp de tre forslag som Fremskrittspartiet har lagt inn i innstillingen.

Presidenten: Representanten Anders Anundsen har tatt opp de forslag han refererte til.

Åsa Elvik (SV) [11:04:26]: Dette representantforslaget grip inn i ein diskusjon som eigentleg i grunnen handlar om lik rett til utdanning. Eg er glad for at statsråden, både i brev til komiteen og for så vidt i førre saka, gir uttrykk for at dette er tema som vi kjem tilbake til i ein større kontekst i samband med stortingsmeldinga om evalueringa av Kvalitetsreforma. Å ta ut enkeltelement av studie-støtta på den måten som ein gjer i representantforslaget, blir etter mi meining feil. Eit argument for det er bl.a. at ein må sjå på kostnadene ved det som Framstegspartiet i dag foreslår. Å skulle likebehandle heimebuande og bortebuande studentar inneber ein heilårseffekt på 300 mill. kr. Dersom ein skal fullstendig fjerne avkorting av studiestøtte mot inntekt og formue, seier statsråden i brevet til komiteen at det er 590 mill. kr som blir avkorta i dag, og ein må vente at det talet blir endå høgare dersom ein fjernar grensa, fordi fleire vil søkje.

Så høyrer eg at Framstegspartiet seier at ein vil ha ein gradvis auke. Men likevel er det mykje pengar som blir flytta på den måten. Då er spørsmålet: Flyttar vi pengane rett veg? SV meiner at systemet slik det er innretta i dag, bl.a. ved at bortebuande studentar har betre ordningar enn heimebuande, er riktig. Vi meiner at det skal vere ei avkorting av stipend mot lønnsinntekt. Dette handlar om lik rett til utdanning, og då må vi ha eit system som er finmaske. Eg gler meg til at vi skal få lov til å sjå på det i samband med stortingsmeldinga. Det trur eg blir ein mykje betre kontekst for Stortinget å diskutere saka i enn eit forslag, der Framstegspartiet har trekt ut nokre element og eigentleg ikkje ser det i sin riktige samanheng, etter SV si meining.

Sidan vi kom i regjering, har ein indeksregulert studiestøtta kvart år. Det burde vere ein sjølvsgd ting, men vi veit at det ikkje har vore sjølvsgt tidlegare. Det oppfattar studentane, og eg er glad for at studentane seier at dette er eit viktig krav frå studentane som blir innfridd. Sidan vi kom i regjering, har vi trappa opp igjen bygginga av studentbustader, etter at den førre regjeringa trappa dette ned.

Det er to ting som krev prioritering. Det er mykje pengar. Samfunnet brukar veldig mykje pengar til gode ordningar som sørgjer for lik rett til utdanning, men det viser ei aktiv prioritering frå denne regjeringa si side. Det er tiltak som vi frå SV si side er glade for, og vi jobbar sjølvsgt vidare, slik at desse ordningane skal bli endå betre. Det skal byggjast endå fleire bustader bl.a., slik at ein har ein reell lik rett til utdanning. Det er det det til sjuande og sist handlar om, og forslaga frå Framstegspartiet er ikkje i tråd med det formålet, sett frå SV si side.

Dagrun Eriksen (KrF) [11:07:54]: Først og fremst synes jeg det kan være på sin plass for en gangs skyld å si noen positive ord til Fremskrittspartiet for et representantforslag. Jeg synes det er spennende at noen våger å tenke nytt og annerledes, også på dette feltet. Men så må jeg jo skynde meg å si at jeg er ganske rykende uenig i konklusjonen.

sjonene som Fremskrittspartiet kommer med i denne saken. Det er likevel spennende å få en diskusjon om et tema som jeg mener kan være verdt å ta opp.

La meg starte med det som vi er i nærheten av å være enige om, nemlig å se nærmere på grensen for hvor mye formue en student kan ha før stipendandelen blir redusert. Det kan, som flere har sagt her i dag, være mange ulike grunner til at en student har formue. Én årsak, som jeg også selv har hørt eksempler på, er at en har mistet én eller begge foreldrene, og dermed sitter med formue. Disse studentene er i utgangspunktet i en utfordrende og vanskelig situasjon i og med at de har mistet de aller nærmeste. Arven en da får, kan bestå av hus, familiehytte e.l., som i mange tilfeller ikke vil gi en direkte og tilgjengelig avkastning. En slik arv burde først og fremst gi dem en trygghet og ikke være en ulempe, noe en skal straffes for. Det kan være en ekstra belastning om en f.eks. ser seg nødt til å måtte selge huset for å få endene til å møtes. Jeg håpte derfor at regjeringspartiene ville være med og vurdere å fjerne formue som grunnlag for behovsprøving av utdanningsstøtte. Men jeg mener at dette bør tas i forbindelse med evalueringen av Kvalitetsreformen, og ikke stykkevis og delt. Hvis en er redd for kapitalister, vil jeg berolige med at dersom formuen gir avkastning, vil det regnes som inntekt og dermed fanges opp av de eksisterende beløpsgrensene for inntekt.

Når det gjelder forslaget om å fjerne skillet mellom borteboende og hjemmeboende studenter, går Kristelig Folkeparti imot det. Jeg mener det er en styrke og et viktig prinsipp ved dagens ordning for utdanningsstøtte at den skal kompensere for de utgifter det innebærer å måtte flytte fra hjemstedet for å ta utdanning. Det er også et godt distriktpolitisk tiltak, fordi det gir unge som ikke har høyere utdanningsinstitusjoner på sitt hjemsted, en mulighet til likevel å kunne ta en høyere utdanning.

Til slutt: Kristelig Folkeparti mener at det er viktig å satse på heltidsstudenten. Jeg mener vi får bedre resultater i andre enden om studentene har mulighet til å kunne sette seg ordentlig inn i det stoffet de skal lære. Det har en egenverdi for den enkelte student, men det har også en verdi for samfunnet å ha godt kvalifiserte og faglig dyktige arbeidstakere. Derfor mener vi at vi må ha en studiefinansiering som gjør det mulig å kunne studere. Det er også en av grunnene til at vi har gjennomført Kvalitetsreformen i høyere utdanning, og jeg ser fram til den diskusjonen – som også er nevnt tidligere i dag – som vi skal få i kjølvannet av evalueringen av Kvalitetsreformen. Den vil kunne gi svar på hvilke grep vi må ta for å gi studentene mulighet til å kunne studere på heltid.

Inger S. Enger (Sp) [11:11:30]: Det er viktig å legge forholdene til rette sånn at alle kan få rett til lik utdanning. Og det er allerede blitt nevnt en rekke ganger i dag at gratisprinsippet og god studiefinansiering er prinsipp som det er tverrpolitisk enighet om. Det innebærer at alle som er kvalifisert, skal få mulighet til å ta høyere utdanning, uavhengig av sosial bakgrunn og økonomi. Det viktigste virkemidlet for å nå målsettinga om at alle skal få mulighet til å studere, er studiefinansieringsordningene. Det er

hyggelig at det er tverrpolitisk enighet om det, og jeg kan vel nesten også si: Det skulle bare mangle.

I denne saken ønsker Fremskrittspartiet å viske ut skillet mellom hjemmeboende og borteboende studenter. Senterpartiet er i likhet med de andre partiene uenig i dette. Utdanningsstøtta skal nettopp styrke økonomien til dem som må flytte hjemmefra. Jeg kan bare nevne stikkord som hybel, mat og hjemreiser. Det koster ekstra å bo borte. Og vi må være klar over at svært mange i vårt vidstrakte land ikke har noen reell mulighet til å velge om de vil bo hjemme eller borte. De er avhengige av å flytte på hybel, kanskje i tidligste laget mange ganger, for å få den utdannelsen som de ønsker seg. Derfor er det viktig at vi holder på dette skillet, slik at borteboende får et fortrinn iallfall når det gjelder økonomi.

Det skal sies at Fremskrittspartiet bringer fram «gode» eksempler som viser at det jukses med hjemme- og borteboing. Jeg tviler ikke på at det som Fremskrittspartiet kommer med her, medfører riktighet, og da er det svært alvorlig. Svindel kan aldri godtas, og det må være ei oppgave for studentorganisasjonene å ta tak i dette, og ikke se gjennom fingrene med slike ting. Da må de selvfølgelig først bli kjent med det. I tillegg må Lånekassen gå gjennom rutineene for å hindre at vi får slike utslag. Det er også pålegg fra komiteen om å be departementet gå gjennom regelverk og rutiner for å sikre at intensjonen med stipendordningen ivaretas på en god og ordentlig måte.

Så er det en øvre grense for studentinntekt før avkorting av lån og stipend. Senterpartiet mener at det er riktig. Beløpet kan alltid diskuteres. Den som har hatt unger i studier og jobb samtidig, veit at det beløpet alltid vil føles for lite. Men det er riktig som Gundersen sa, dette behandles jevnlig, og det endres jevnlig. Jeg tror det behandles på en riktig måte.

I brev til komiteen skriver tidligere statsråd Djupedal at en full avvikling av behovsprøving mot inntekt sannsynligvis vil medføre at flere studenter med høy inntekt vil søke stipend. Jeg siterer fra brevet:

«Jeg anser det som rimelig at studenter med relativt god inntekt i større grad finansierer utdanningen selv, uten de samme bidrag fra staten som personer med liten eller ingen inntekt.»

Det er jeg enig i. Hovedpoenget med støtten må jo være at alle skal kunne ta utdanning, og det er et verdifullt prinsipp å holde på.

Når det gjelder formue, stiller saken seg noe annerledes. Det kan være mange grunner til at studenter har formue. Det er bl.a. nevnt triste ting her, som at en kan ha mistet en av foreldrene sine. Det er ikke slik at all formue gir avkastning. Det kan derfor være grunn til å se på behovsprøving i forbindelse med dette. Et mindretall i komiteen ber da også Regjeringa vurdere om formue skal fjernes som grunnlag for behovsprøving av utdanningsstøtte.

Når det gjelder Kvalitetsreformen, kommer evaluering etter jul, og da vil som kjent studiefinansieringsordningen være en viktig del. Vi ser fram til det.

Odd Einar Dørum (V) [11:16:30]: Jeg er inne i en mental øvelse for tiden som heter: Hvordan skjerper man

retorikken uten å bli klubbet av presidenten? Så som en forpostfektning til denne øvelsen vil jeg si at det jeg nå skal si til Fremskrittspartiets innlegg, ikke har metaforer fra dyreriket. Det er verken hentet fra den sjelstilstand man er i når man er i fjellet og leter etter sine sauer og har fred i sinnet, eller den uro som man har når man kan se holdeløse kyllinger springe rundt i verden. Det er rett og slett hentet fra den normale samfunnsdebatt, hvor man på en grei og tydelig måte både er enig og uenig med hverandre. Mer følger senere, i senere innlegg.

Så til saken. Venstre er rett og slett uenig i å fjerne forslaget om skillet mellom hjemmeboende og borteboende, så det stemmer vi imot. Vi mener når det gjelder inntektsgrensene, at det koster så mye penger at det har vi ikke penger til. Siden vi skal prioritere kronene reelt innenfor budsjetter – og det skal vi også gjøre som opposisjonsparti – må vi prioritere våre kroner, og vi velger å bruke dem til andre formål.

Når det gjelder den tredje saken som Fremskrittspartiet har tatt opp, har Venstre sammen med Høyre og Kristelig Folkeparti valgt ikke å stemme for forslaget, fordi vi har oppfattet det slik, som også kom til uttrykk i forrige innlegg, at her er det faktisk en vilje til å gå inn i problemstillingen og ikke bare avvise den. Bare for å gi noen bidrag til det: Vi lever jo som kjent i et samfunn hvor det etter annen verdenskrig var en bred, uttrykt vilje i Norge til at alle skal eie egen bolig. Det er en norsk linje. Den linjen fører jo veldig fort til at man kan bli sittende med formue som ungt menneske. Det er vel ikke meningen at fordi vi har bygd opp et samfunnsgode i vårt land, som altså ble definert som en del av et historisk fellesprogram, skal det plutselig ha noen rikosjetter lenge etterpå. Venstre synes at Fremskrittspartiet har pekt på mange viktige poeng, og vi synes også at saksordføreren har gjort det. Det er klart at hvis man får en arv, kan det, som flere har pekt på, være en arv man ikke kan ta ut noe utbytte av. Hvis man får det i form av penger, avkastning, kommer jo inntektsgrensen inn. Så vi mener veldig sterkt, som vi har skrevet sammen med to andre partier, og som representanten Enger også nå gav uttrykk for, at dette bør vurderes. Vi synes ikke det gir mening å se på formuen, fordi formue i denne sammenheng ikke spesielt er noen ultrarikes muligheter for å spekulere i noe som helst, men det er muligheten for en bred normalitet i et norsk samfunn. Den normaliteten bør vi håndtere ut fra at vi etter min mening, og Venstres mening, skal vedkjenne oss vår historiske arv. På det grunnlaget synes Venstre at det er all mulig grunn til å se på formuesgrensene, og også la dem falle bort, knyttet til stipendier.

Så skal Fremskrittspartiet ha ros for at de i denne saken har pekt på at det er noen som jukser med prinsipper. Det er det dessverre alltid en mulighet for. Lovgivning bygger på at det overveldende flertall er skikkelige. Men det er alltid noen som prøver å komme seg unna, og derfor synes Venstre det er viktig, på samme måte som andre partier i komiteen, at der vi kjenner til muligheter for juks og svindel, får vi slå ned på det slik det er, ut fra det enkle prinsipp at lovdighet skal vi hedre, og brudd på loven og juks med loven skal vi reagere mot uansett hvem som driver med det. Det starter f.eks. med at noen prøver å snike

på trikken, som noen på en skole i Oslo gjorde for noen år siden. Da er det slik at når man er på skolevalg for partiet Venstre, tar man et steinhardt oppgjør med dem som prøver å snike på trikken. Og da får man applaus for det, for det er jo ikke slik at lealaushtet belønnes. Det er jo slik at man sier fra om at juks egentlig er å undergrave for andre, for det er det det er. Jukser man f.eks. med stipendieordninger, stjeler man fra andre. Det er det som er den folkelige og direkte måten å uttrykke seg på. Man forsyner deg av kassa, som rammer andre. Og da bør det beskrives på den måten. På det punktet er jo komiteen, også oppildnet av Fremskrittspartiets forslag, blitt enig om at der får man reagere overfor de tilfellene man kjenner.

Jeg vil slutte dette innlegget med å oppfordre statsråden til spesielt å se på formuesgrensene og formuessituasjonen, fordi jeg synes vi har en situasjon i Norge som gjør at det er godt begrunnet å gjøre det.

Statsråd Tora Aasland [11:21:02]: Jeg skal kommentere de tre forslagene som er fremmet i representantforslaget fra Fremskrittspartiet.

Når det gjelder forholdet hjemme-/borteboer, er det i Norge lang tradisjon for sammenheng mellom utdanningsstøtten og utgiftene ved å flytte hjemmefra for å ta utdanning. Dette har ikke minst vært et viktig distriktpolitisk hensyn.

Dagens ordning innebærer at hjemmeboende og borteboende studenter får samme støttebeløp, på den måten at hjemmeboende elever og studenter får hele støtten som lån.

Rentefritaket på lånet under utdanningen er en vesentlig statlig subsidiering. Rentefritak gis også til hjemmeboende.

Hjemme- og borteboende studenter vil normalt ha ulike bokostnader, som flere av representantene har vært inne på. Ut fra den vurderingen er det rimelig at det ikke gis samme støtte. Jeg ser at komiteens flertall deler dette synet.

Komiteen er bekymret over påstanden om at studenter bevisst omgår regelverket for tildeling av stipend. Dette er noe departementet følger nøye i forvaltningen av studiefinansieringen. Å motvirke juks er en forutsetning for tillit til Lånekassen.

Når det gjelder behovsprøving mot inntekt, er det et grunnleggende prinsipp ved utdanningsstøtteordningene at de skal bidra til like muligheter til utdanning, uavhengig av geografiske forhold, alder, kjønn, funksjonsdyktighet og økonomiske og sosiale forhold.

Ved utarbeiding av støtteordningene har man vurdert det slik at personer med god personlig økonomi i mindre grad enn personer med svak personlig økonomi har behov for støtte fra det offentlige til å gjennomføre utdanning. Dette er bakgrunnen for at behovsprøving har en sentral plass ved stipendtildeingen i støtteordningene.

Lånetildeling skjer uten behovsprøving for søkere i høyere utdanning, slik at likviditeten til studentene ikke er påvirket av behovsprøvingen.

Det er ikke urimelig at studenter med relativt god inntekt i større grad finansierer utdanningen selv, uten de

samme bidrag fra staten som personer med liten eller ingen inntekt. Jeg ser at flertallet i komiteen deler dette synet, og jeg konstaterer også at her er det en åpenbar politisk uenighet.

Vedrørende behovsprøving mot formue har også denne behovsprøvingen sin bakgrunn i utdanningsstøtteordningens formål, nemlig å bidra til at alle kan ta utdanning, uavhengig av bl.a. økonomisk situasjon. Utgangspunktet er at personer med til dels stor formue i større grad enn personer med lav eller ingen formue kan finansiere utdanningen selv.

Å behovsprøve utdanningsstipend og forsørgerstipend mot formue har også vært et viktig fordelingspolitisk virkemiddel. Jeg har imidlertid forståelse for at reglene av enkelte kan oppleves urimelige. Jeg lytter til det som blir sagt her, og vil selvfølgelig være åpen for å diskutere konsekvenser av samfunnsendringer i dette forholdet. Det kan vi sikkert få anledning til å komme tilbake til.

Selv om formue ikke nødvendigvis gir økt likviditet, vil personer med formue f.eks. stille sterkere i en etableringsfase etter studietiden. Lånetildelingen skjer uten behovsprøving for søkere i høyere utdanning, slik at likviditeten til studentene da ikke er påvirket av behovsprøvingen.

Det er viktig for meg å understreke at kapitalinntekter, det vil si renter og aksjeutbytte, behovsprøves ikke. Bare personinntekt, det vil si arbeidsinntekt og eventuelle trygdeytelser, behovsprøves.

Jeg vil til slutt understreke at Regjeringen selvsagt vil ha med vurdering av studiefinansiering i den bebudete meldingen om evaluering av Kvalitetsreformen. Det vil da være rikelig anledning til å komme tilbake til dette i et noe mer helhetlig perspektiv.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Åse M. Schmidt (FrP) [11:25:21]: Først vil jeg gratulere statsråden med stillingen. Vi har store forventninger, så dette blir spennende.

Men så til saken. Det har gjennom media framkommet at det offentlige taper rundt 40 mill. kr årlig på urettmessig tildelt borteboerstipend. Noe av dette skyldes bevisst svindel, og i 2006 ble 15 personer anmeldt for dette forholdet. Lånekassen har kun mulighet til å ta stikkprøver for å avdekke svindelen. Studenter opplyser at de opplever Lånekassens regelverk som kronglete formulert og lite oversiktlig, og selv de som jobber i Lånekassen, har problemer med å forstå forskriftene.

Mitt spørsmål til statsråden er derfor: Hva vil statsråden gjøre med dette? Vil hun styrke antallet saksbehandlere i Lånekassen og dermed bedre muligheten til å kontrollere, vil hun forenkle Lånekassens regelverk og gjøre det mer forståelig, eller vil hun opprettholde dagens system, som innbyr til svindel og også til forskjellsbehandling?

Statsråd Tora Aasland [11:26:18]: Jeg har to poeng i mitt svar til representanten. Det første er at vi, som jeg sa, vil følge nøye med i svindelsaker. Det skal ikke svind-

les. Det er ikke med på å bygge opp tillit verken til Lånekassen eller til våre systemer, så det vil departementet og jeg følge nøye med i.

Når det gjelder språklige problemer, problemer med å forstå saksdokumenter eller regelverk fra Lånekassen på grunn av vanskelig språk, synes jeg det er en viktig sak å ta opp for å få språket forståelig og få formidlet de reglene vi har, på en forståelig måte. Så jeg merker meg det poenget.

Gunnar Gundersen (H) [11:27:09]: Når saksordføren og mindretallet valgte de formuleringene vi gjorde om formue, var det for å invitere til en gjennomgang av problemstillingen på et helt annet nivå enn bare å heve grensene, for det gjør vi hvert år i statsbudsjettet.

Nå har jeg notert meg at representanter fra flertallet og også statsråden har sagt at man er oppmerksom på at det er mange årsaker til at man har formue. Så jeg vil egentlig bare spørre om en slik evaluering og vurdering kommer tilbake når Kvalitetsreformen skal evalueres, i den rapporten Stortinget da får.

Statsråd Tora Aasland [11:27:53]: Jeg skal i hvert fall sørge for at det blir fullt mulig å diskutere dette i et bredere perspektiv i forbindelse med stortingsmeldingen om evaluering av Kvalitetsreformen.

Jeg har hørt nøye på det som er sagt her i dag, også når det gjelder utviklingen på formuessiden. Men enhver evaluering er avhengig av det grunnlaget man har, og her har man sannsynligvis et begrenset grunnlag så langt. Men som sagt, det vil bli fullt mulig å diskutere det på politisk basis og på bakgrunn av de faktaopplysninger man da har på det tidspunktet.

Anders Anundsen (FrP) [11:28:37]: Statsråden er naturlig nok noe forsiktig, og det kan jeg forstå, etter såpass kort tid i statsrådssetet. Jeg vil likevel følge opp representanten Gundersens spørsmål – og være svært konkret.

Statsråden sier at hun vil åpne for at dette skal diskuteres, og at det skal være rom for diskusjon osv. knyttet til formuesbegrensningen. Vil statsråden helt konkret selv sørge for at det i Regjeringens evaluering som kommer til Stortinget, vil foreligge en konkret vurdering av det forslaget som Fremskrittspartiet har fremmet som forslag nr. 3, og den problemstillingen som er berørt, knyttet til formuesbegrensning? Vil statsråden selv sørge for at hun tar dette opp, og konkluderer overfor Stortinget?

Statsråd Tora Aasland [11:29:26]: Jeg vil sørge for at det blir en vurdering gjort av departementet, slik at saken kan drøftes av Stortinget også ut ifra dette forslaget.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk. De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil tre minutter.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [11:30:00]: Studiefinansiering er et nøkkelord for å kunne sørge for at alle skal ha mulighet til å ta høyere utdanning. Selv om vi ikke er i

(Gåsvatn)

nærheten av det, bør også gratisprinsippet ligge til grunn for våre tertiærutdanninger.

Det er derfor etter min oppfatning et alvorlig problem når det avdekkes at nasjonen taper rundt 40 mill. kr årlig på urettmessig tildelt borteboerstipend. En kan stille seg spørsmålet om dagens studenter har mistet all moral, eller om de er så dumme at de ikke forstår Lånekassens forskrifter. Eller kanskje Lånekassens saksbehandlere gjør alt de kan for å lage vanskeligheter for studentene? Nei, jeg tror at studentene verken er dumme eller uten moral, og jeg tror og stoler på at Lånekassens saksbehandlere gjør sitt arbeid på en samvittighetsfull måte. Jeg tror problemet er sammensatt. Riktignok oppfattes Lånekassens regelverk av mange som lite oversiktlig og ikke helt enkelt å forstå. Derfor kunne nok Lånekassen med fordel ha styrket sitt informasjonsarbeid.

Når det gjelder såkalt borteboerstipend, er det etter min oppfatning ikke så vanskelig å forstå. De fleste vil da skjønne at man må bo borte fra sine foreldre eller foresatte, eller at man i det minste må ha en egen husholdning for å ha krav på borteboerstipend. Riktignok finnes det også her noen byråkratiske formuleringer om hus med mer enn fire boenheter, osv., men i utgangspunktet skulle ikke denne ordningen være til å misforstå.

Når vi likevel ser et slikt omfattende misbruk, er det etter min oppfatning et uttrykk for at studiefinansieringen generelt er for dårlig. Studiestøtten her i landet ligger under EUs fattigdomsgrense, og under minstepensjon.

Stortingets krav gjennom Kvalitetsreformen har også ført til et økt press på å fullføre studiene på normert tid, noe som begrenser den enkelte students mulighet til inntektsbringende arbeid ved siden av studiet, hvis han eller hun vil følge normal studieprogresjon. Det er tydelig at det å skaffe seg borteboerstipend derfor framstår som en attraktiv måte å skaffe seg mer penger på. Når en også vet at risikoen for å bli oppdaget er relativt liten, nærmest inviterer det en fattig student til å jukse litt med opplysningene i søknadsskjemaet.

Fremskrittspartiet går inn for at både hjemmeboende og borteboende får samme støtte til utdanning. En slik ordning vil etter vår oppfatning bidra til like muligheter til utdanning og like rettigheter. Etter vår oppfatning vil det bidra til et mer oversiktlig og et enklere regelverk, og det vil redusere behovet for byråkrati og kontrolltiltak for å begrense juks. Samtidig vil det ikke minst føre til at studentene ikke fristes til å bli lovbrøyttere for å kunne fullføre sine studier på en slik måte som Stortinget og dermed samfunnet har lagt opp til gjennom Kvalitetsreformen.

Vi ser i Bergens Tidende den 17. april:

«Studentsvindelen er eit stort problem for oss, stadfestar Wenche Merli, informasjonssjef i Lånekassen.»

Og videre

«Vi har ikkje tal på kor stort misbruket av Lånekassens sine midlar er.»

Dette bekrefter at vi må gjøre noe. Derfor vil jeg tilrå Stortinget å stemme for Fremskrittspartiets forslag.

Gunnar Gundersen (H) [11:32:57]: Det er mulig poenget er forstått allerede, men til representanten Anundsen, som lurte på hvorfor vi ikke kunne gå for det å heve grensen, når vi faktisk foreslår at man vurderer å fjerne den: Hvert år behandler man et statsbudsjett, og da kan man gå inn og heve grensene. Vi ønsket å løfte det opp på et høyere nivå, hvor man faktisk får grunnlag for å vurdere i hvilken grad man skal opprettholde den behovsprøvingen som gjelder for formue, for den situasjonen er ganske sammensatt. Dette dreier seg også om hvordan man skal bruke tilgjengelige skattemidler på en fornuftig og forståelig måte ute.

Vi registrerer også at provenyeffekten av å endre noe ved formuesskatten er atskillig mindre, i henhold til statsrådets svarbrev til komiteen, enn den er av å begynne å gjøre noe på inntektssiden.

Så det er rett og slett grunnen, og vi har fått gode svar her i Stortinget som gjør at vi nå kan imøtese en framtidig diskusjon om det temaet.

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 313)

S a k n r . 3

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Øyvind Halleraker og Trond Helleland om å utarbeide en handlingsplan for krysningsspor og andre tiltak som kan løse kapasitetskrisen for gods på jernbanen (Innst. S. nr. 7 (2007-2008), jf. Dokument nr. 8:92 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Borghild Tenden (V) [11:35:27] (ordfører for saken): Jeg har den glede å være saksordfører for et Dokument nr. 8-forslag fra Erna Solberg, Øyvind Halleraker og Trond Helleland. Dette forslaget handler om å utarbeide en handlingsplan for krysningsspor og andre tiltak som kan løse kapasitetskrisen for gods på jernbane. Forslaget tar utgangspunkt i at CargoNet og andre godstransportører opplever en sterk interesse for å transportere mer gods med jernbanen, og at det er behov for økte investeringer

dersom jernbanen også i framtiden skal være en markeds-tilpasset og framgangsrik godstransportør.

Forslagsstillerne mener det er behov for langt flere kryssingsspor på 600 meters lengde. De refererer til at regjeringen Bondevik II gjennomførte en historisk satsing på jernbane. Det ble tatt grep som har bidratt til at godstrafikken på Bergensbanen, f.eks., har økt med rundt 80 pst. de siste fire årene, en økning som tilsvarer nærmere 100 000 færre vogntog på veiene pr. år. Dette er en utvikling som både miljømessig og sikkerhetsmessig er helt i tråd med målsettingene i Nasjonal transportplan. Nå mener forslagsstillerne at det trengs en handlingsplan for fortsatt utbygging av kryssingsspor og andre kapasitetsøkende tiltak, dersom suksessen skal videreføres.

En samlet komite viser i innstillingen til representantforslaget hvor forslagsstillerne peker på at kapasitetsproblemer på jernbanen fører til at godstransportørene verken klarer å dekke etterspørselen i markedet eller levere tjenester med tilstrekkelig kvalitet.

Komiteen viser videre til statsrådets svarbrev, hvor det går fram at arbeidet med tiltak for å løse kapasitetsproblemer er i gang. Tiltak på kort sikt vil bli behandlet i Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2008–2009, og på lang sikt i forbindelse med Stortingets behandling av Nasjonal transportplan 2009–2019.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, peker på at jernbanen er en rasjonell og miljøvennlig transportform, og at jernbanen gjennom å avlaste godstransporten på veinettet bidrar til økt sikkerhet og trygghet for trafikantene på veiene. Flertallet mener det må være et mål at jernbanen til enhver tid har den nødvendige kapasitet og er i en slik beskaftenhet at etterspørselen etter både persontransport og godstransport kan dekkes inn med høy regularitet og punktlighet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har merket seg problemene knyttet til manglende vedlikehold av jernbanenettet og de problemene det skaper for framføring av både godstrafikk og persontrafikk. Kanselleringer og forsinkelser er blitt en del av hverdagen til dem som er avhengige av jernbanen. Disse medlemmene imøteser en orientering til Stortinget om hvordan Jernbaneverket forvalter midlene til drift og vedlikehold.

Disse medlemmene viser til representantforslaget og mener at de foreslåtte tiltakene i statsbudsjettet om kryssingsspor ikke på langt nær er nok til å dekke behovet for økt kapasitet. Disse medlemmene mener det er viktig å få til en rask opptrapping av kapasiteten for gods, da dette er en miljøvennlig og rasjonell måte å transportere gods på, samtidig som behovet for veitransport blir redusert.

Til slutt: Jeg regner med at de ulike partiene etter hvert vil komme fram med sine synspunkter og forslag i den videre debatten.

Torstein Rudihagen (A) [11:39:23]: Vi har ein enorm auke i trafikken for tida. Det gjeld både på veg og på bane. Særleg gjeld det godstrafikken. Samanliknar vi fyrste halvår i 2007 med fyrste halvår i 2006, er det ein auke i godstrafikken på ca. 10 pst.

No er vi heldigvis i den situasjonen at det er eit ønske frå næringslivet om å bruke jernbanen. Som saksordføraren var inne på, er det ein auke i godstrafikken på jernbane. 60 pst. av godstrafikken mellom Oslo og Bergen går på jernbane, mellom Oslo og Trondheim 50 pst. og – enda lengre avstandar – mellom Oslo og Bodø 80 pst.

Det er jo på mange måtar ille at vi no lykkast med det vi har prata om i så veldig mange år, nemleg å få gods frå veg over til bane, og så greier vi ikkje å møte etterspørselen. Derfor er eg einig i det som forslagsstillerane er inne på her: Vi må bygge kryssingsspor, dobbeltspor, og vi må ha ei auka satsing på godsterminalar for å møte dette, både på kort og på lang sikt. Det er nettopp det Regjeringa har lagt opp til. Og det er jo heilt naturleg at ein slik handlingsplan høyrer heime i samband med dei årlege statsbudsjetta og, på lengre sikt, i samanheng med arbeidet med Nasjonal transportplan.

Som statsråden skriv i sitt brev, har Jernbaneverket blitt bedt om å utarbeide ein slik strategisk plan, da i samarbeid med transportørane på dette området.

Så kan ein jo seie når ein har sett statsbudsjettet for 2008, at dette ikkje er nok i forhold til behovet. Men det er jo det som er mogleg å få til innafor dei rammene ein har å halde seg til. Vi føreset at tiltak som bygging av kryssingsspor og dobbeltspor og godsterminalsatsing er vurdert ut frå at det er dei tiltaka som gir størst effekt i forhold til dei ressursane ein har å setje inn på dette området. Det blir bygt ein del dobbeltspor og kryssingsspor og godsterminal på Ganddal. Og det vil både på kort og på lang sikt komme ei nokså stor utbygging på Alnabru, som ikkje berre er navet, men kanskje òg flaskehalsen i mykje av godstrafikken her.

Det er jo slik at mange av dei prosjekta som vi har på gang no, blir nokså mykje dyrare enn det som var føreset. Regjeringa har da valt å gjennomføre raskt og effektivt dei prosjekta som ein har på gang, framfor å setje i gang nye. Det trur eg er ein riktig strategi.

Så er det viktig, som for så vidt òg saksordføraren var inne på, at det blir bygt 600 meter lange kryssingsspor, men det òg må skje etter ein plan. Det er litt meningslaust å bygge eit 650 meter langt kryssingsspor på Dovrebanen f.eks., dersom ein ikkje gjer det heile vegen. Da får ein jo likevel ikkje utnytta det 600 meter lange toget der.

Lat meg f.eks. nemne godsterminalen på Ganddal. Han er lagd til rette for nettopp 600 meter lang godstransport, men det er ikkje jernbanenettet inn til Ganddal. Derfor er det viktig at ein har ei heilskapstenking, der ein heller tek korridor for korridor og gjer dei heilt ferdige.

Så er det litt fokusering på Jernbaneverket og drifts- og vedlikehaldsarbeidet. Det er riktig at vi har auka løyvingane til drift og vedlikehald og til Jernbaneverket temmelig mykje dei siste to åra, og eg forventar at vi òg ser resultat av det.

Noko er kanskje litt forunderleg. Eg var med på ein togtur med CargoNet. Frå Alnabru og oppover Dovrebanen sat eg i lokomotivet og opplevde skogen som står langs med linja, og som da ikkje er rydda. Og som ein veit, når snøen kjem, dett ofte dette ned på linja og fører til driftsstans. Det er ein del slike ting som eg er litt for-

undra over ikkje blir gjort, ut frå dei auka midlane som ligg her.

Vi er ikkje med på den merknaden der ein på ein måte ber statsråden om å komme attende med ei orientering om dette, for eg reknar med at statsråden til kvar tid vil orientere Stortinget om det som Stortinget har behov for av attendemeldingar på dette området.

Ein må ha med seg at Jernbaneverket slit med ein aldeles nedsliten og forelda infrastruktur, både på signalanlegget og på infrastrukturen elles. Men når Borghild Tenden pratar om denne historiske satsinga til Bondevik-regjeringa, er jo noko av det vi lever med på problemsida i dag, at dei sette ut på konkurranse mykje av vedlikehaldsarbeidet i Jernbaneverket. Det gjorde at dei mista veldig mykje kompetanse, og det har vore med på å øydeleggje Jernbaneverket si moglegheit til gjere eit godt arbeid på dette området. Det slit vi med den dag i dag.

Bård Hoksrud (FrP) [11:44:43]: Først må jeg peke på at saksordfører Tenden hevder at Fremskrittspartiet ikke er enig i at jernbane er en rasjonell og miljøvennlig transportform. Jeg hadde håpet at saksordfører Tenden hadde lest merknadene som Fremskrittspartiet er med på, hvor det står:

«Disse medlemmer mener det er viktig å få til en rask opptrapping av kapasiteten for gods, da dette er en miljøvennlig og rasjonell måte å transportere gods på, samtidig som behovet for vegtransport blir redusert.»

Det betyr vel at man er ganske enig med komiteens flertall.

Fremskrittspartiet er også glad for den svært positive utviklingen som vi har registrert at CargoNet har hatt når det gjelder transport av gods på jernbane. Det har vært et klart uttalt ønske å flytte en større del av transporten over fra vei til sjø og bane. Selv om dette er bra, må man faktisk også ha med seg at veksten er dobbelt så stor når det gjelder veitransport av gods. Det kan selvfølgelig skyldes at på flere av strekningene er kapasiteten for å transportere gods på jernbane sprengt. Det innebærer at ønsket om å flytte mer av godstransporten over på jernbane er en umulighet, dersom man ikke sørger for å legge til rette for å utvide kapasiteten både på linjene og på terminalen. Det må gjøres for å kunne håndtere mer gods på jernbane.

Fremskrittspartiet registrerer at det til stadighet kommer påstander om at én transportform er bedre enn andre. Fremskrittspartiet mener derfor at det vil være positivt med et nøytralt organ som kan utarbeide statistikk for å sikre at vi får en riktig informasjon om hva som er den beste transportformen, som vil gi et riktig grunnlag for prioriteringer og beslutninger innenfor samferdselssektoren. Denne informasjonen må omfatte utslipp, energibruk, kapasitet og kostnader for alle transportformer, basert på objektive kriterier.

Fremskrittspartiet mener også at det er viktig at jernbanen gis mulighet til å løse kapasitetsproblemene på jernbanenettet. Jeg vil derfor vise til vårt forslag i forbindelse med revidert statsbudsjett for 2007 om å sette av 120 mill. kr for å øke kapasiteten på strekninger hvor det er kapasitetsproblemer med framføring av gods. Vi vil også peke

på at i forbindelse med vårt alternative statsbudsjett for 2008 vil vi følge dette opp.

Vi registrerer at forslagsstillerne er fornøyd med svarbrevet fra statsråden. De ønsker derfor tydeligvis ikke å fremme et eget forslag om å sikre at det blir utarbeidet en handlingsplan for å løse kapasitetsproblemene på jernbane, men velger å slutte seg til et vedtak om at forslaget kun skal vedlegges protokollen.

Øyvind Halleraker (H) [11:47:38]: Innledningsvis har jeg lyst til å gratulere samferdselsministeren med dagen. VG presenterer i dag konklusjonene fra TØI-rapporten om OPS' organisering av samferdselsprosjekter, og der konkluderes det med 35–50 pst. kortere byggetid og store samfunnsøkonomiske gevinster. Ja, dette lover godt også når det gjelder jernbaneinvesteringer i framtiden – mer bane for pengene.

La meg innledningsvis til saken vi behandler i dag, slå fast at målsettingen om overføring av gods til jernbane har vært en suksess. Bondevik II-regjeringen fikk tatt en del grep – bl.a. ble selskapet CargoNet etablert, som til tross for helstatlig eierskap, NSB og svenske Green Cargo har vist en imponerende kundeforståelse og markedstilpassning, som altså har resultert i en formidabel utvikling i jernbanens godsandel. Man kan nesten si at de politiske festtalene er blitt omgjort til virkelighet, og det er veldig bra.

Andre har nevnt den store økningen på Bergensbanen. Det er faktisk slik i dag at på strekningen Oslo–Bergen fraktes nå 60–70 pst. av alt gods på jernbane. Det går i dag syv godstog hver veg. CargoNet ser for seg en potensiell økning opp mot ti–tolv tog hver dag, hver veg, og at lengden på togene blir 600 m mot dagens 400 m. Fra Jernbaneverket selv har vi fått høre at tallet på godstog i et framtidig godsmarked kan være så høyt som 15 hver veg. For å få dette til trengs det kryssingsspor, og forlengelse av eksisterende spor, særlig mellom Oslo og Roa på Bergensbanen.

På Bergensbanen er det i tillegg viktig å utvide kapasiteten mellom Bergen og Arna, i første omgang Bergen–Fløen, og videre tunnel gjennom Ulriken. Her er det heldigvis prosjekter på gang, bl.a. er det positivt at det ligger et forslag i statsbudsjettet om oppstart Bergen stasjon–Fløen, men det går så smått. Og jeg må få legge til: Region vest var svært skuffet over at avsatte midler for innværende år ble flyttet til andre prosjekter. Høyre vil styrke dette prosjektet.

Den forrige regjeringen foretok også tunnelutvidelser, slik at standard EU-containerne kunne komme igjennom, og tilpasninger på kjøreledninger.

Tiltakene ovenfor har gitt betydelige gevinster, som tjener forbrukerne, transportørene og miljøet.

Jeg har brukt Bergensbanen som eksempel, men de samme behov og forutsetninger gjelder også på Sørlandsbanen og Nordlandsbanen. For alle banene gjelder det at godsterminalene, som fungerer som logistikknutepunkt eller såkalte intermodale knutepunkt, er effektive, tidsmessige og kundevennlige. Særlig er det i denne sammenheng viktig å peke på behovet for rask realisering av

Ganddal og navet i godstransporten for jernbanen i Norge – utvidelsen og moderniseringen på Alnabru.

Når det gjelder det siste, forsinkes arbeidet nå av en konsekvensutgreiingsprosess – KS 2. Jeg lurer på om det ikke er på høy tid å få vurdert konsekvensene av konsekvensutgreiingsprosesser. Det er svært kronglete, dyre og ikke minst tidsspillende prosesser vi har pålagt initiativtakere og planleggere av viktig infrastruktur i dette landet.

Høyre konstaterer at den positive utviklingen nå stopper opp, og at containergods i store mengder som kunne ha gått på jernbane, presses over på veg.

Høyre har fremmet det forslaget vi nå behandler, fordi vi mener at det ikke fokuseres sterkt nok på kryssingsspor og kapasitetsøkende tiltak, når det skal utstå til en del av Nasjonal transportplan, som tross alt skal gjelde fra 2010. Vi mener det er grunn til å gjennomgå planlagte prosjekter på nytt for å se hvor skoen trykker. Jeg forstod nesten representanten Rudihagen dit hen at han var enig i at det var behov for en plan, nettopp for å få tilpasset tog med lengde på 600 m. Slik sett er han visst enig med oss.

Det er viktig at vi nå setter tilgjengelige ressurser inn på å få tilrettelagt at jernbanen kan få levere et markeds-tilpasset tilbud.

Vi har ansvar for å vise kreativitet og handlekraft i forhold til våre Kyoto-forpliktelser og selvpålagte utslippsforpliktelser. Vi er i gang med forhandlinger om et klimaforlik i dette hus. Jeg røper ikke noen stor hemmelighet når jeg forteller at Høyres transportfraksjon regner med å få gjennomslag for flere tiltak nettopp innenfor jernbanesektoren i dette arbeidet, herunder tiltak for å få mer gods og passasjerer over på bane.

Hallgeir H. Langeland (SV) [11:52:51]: Eg oppfatar tonen frå Høyre i denne saka som ein annan enn han normalt pleier vera. Eg opplever det som eit konstruktivt innspel til debatten om faktisk å flytta gods frå veg og over på bane. Mi freisting er likevel å seia det eg pleier seia frå denne talarstolen til Høyre, at det er bra at Høyre ikkje er i regjering, slik at me får så mykje pengar til jernbane som me får når me har ei raud-grøn regjering. Det hadde nok dessverre ikkje vore så store beløp til jernbanesatsing dersom Høyre skulle ha samarbeidd med Framstegspartiet om ei offensiv jernbanesatsing. No har me ei offensiv jernbanesatsing, men utgangspunktet til Høyre er at me ikkje gjer nok, og spesielt på eitt felt, nemleg kryssingsspor. Det har eg høyrte frå mange transportørar. Verdas største transportør, Schenker, seier at det er behov for ytterlegare 300 mill. kr til dette. Det må me klara å få til, og det jobbar denne regjeringa med, for me er opptekne av å gjennomføra Soria Moria, i samsvar med det som står der, knytt opp mot bl.a. klimautfordringa.

Den raud-grøne regjeringa skal ikkje skryta for mykje av seg sjølv, men iallfall i min region er det slik at ein er veldig fornøgd med den jernbanesatsinga ein no har på Nord-Jæren, der ein altså har ein flunkande ny godsterminal, og der ein har ei satsing på dobbeltspor. Eg tør seia at dersom ein hadde hatt ei anna regjering, hadde ein ikkje klart å bruka så mykje pengar på jernbanen i dette området som ein no gjer. Det den førre regjeringa gjorde, var jo

å spreia ut ein masse pengar til mange prosjekt, utan å sikra seg at ein hadde pengar til å fullføra prosjekta. Det ein ser frå den raud-grøne regjeringa si side, med samferdselsministeren i spissen, er jo nettopp at me forsøker å gjera ting ferdige i staden for å måtta slutta ting av, slik som den førre regjeringa la opp til.

Eg er òg veldig fornøgd med det me ser, som òg Halleraker var inne på, på Bergensbanen, at ein har ein svært stor vekst i gods på bane, for det er viktig. Det er ikkje minst viktig med omsyn til den klimautfordringa me har. Derfor synest eg òg det er interessant det som Halleraker seier, at når det gjeld klimameldinga, kjem Høyre med innspel. Han sa ikkje kva slags; sannsynlegvis er det berre gulrøter. Eg meiner ein òg burde ha sett på moglegheit for å piska folk litt meir over på toget, men slik eg kjenner Høyre, tek ein ikkje sjansen på å gjera slike ting for klimaet sin del. Ein burde ha gjort det, men eg tviler på at det forslaget er til diskusjon. Men eg synest det er veldig flott at Høyre engasjerer seg, ikkje minst på transportsida, for å forbetra den klimameldinga som er lagd fram her på Stortinget. Så får me sjå korleis det går. Det er iallfall bra at ein tek klimaproblematikken på alvor.

Eg har ikkje noko anna å seia enn at eg ser at òg Høyre sluttar seg til innhaldet i samferdselsministeren sitt brev knytt til dette. Og konsensusen i Stortinget er stor for å få flytta transport frå veg til bane og å auka satsinga på kryssingsspor. Det betyr at det forslaget som Høyre har lagt fram, er følgt opp, og det vil bli følgt opp framover.

Heilt til slutt vil eg berre minna om at ein òg må ha visjonar som kan realiserast relativt raskt med omsyn til framtida sine transportformer, nemleg høgfartsbaneløysingane. I morgon er stortingsrepresentantar og andre inviterte til å vera med på eit seminar der me tek opp dei tre ulike alternativa til høgfartsbane som er kjende i Noreg, slik at me kan diskutera dette og finna ein strategi for å få det realisert i Noreg. Og då snakkar me verkeleg om å flytta gods- og persontrafikk frå veg til bane.

Med desse velvalde orda seier eg takk for meg.

Jan Sahl (KrF) [11:57:26]: Norge står overfor store miljøutfordringer, som krever sin løsning i den nære framtid. I Kristelig Folkeparti er vi opptatt av at store deler av de utfordringene vi står overfor på miljøområdet, skal løses på hjemmebane, og at vi ikke skal kjøpe oss vekk fra dem i utlandet.

Transportsektoren står for ca. en tredjedel av de totale miljøutslippene vi sliter med.

Det har vært en eksplosiv økning i godstransporten innenlands, en langt større økning enn det Nasjonal transportplan forutsetter. Særlig gjelder dette godstransport på jernbane. Her forutsetter NTP 2006–2015 en reduksjon i utført godstransport på jernbane fram til 2012, for så å øke den igjen. Sannheten er altså at vi har sett en eventyrlig økning av godstransporten på jernbane, samtidig som godstransporten på vei har økt enda mer.

Det er all grunn til å rose både CargoNet, Green Cargo og de øvrige godstransportørene på jernbane for at de har sett mulighetene og tatt utfordringen.

For få år siden ble den tradisjonelle vognlasttrafikken sett på som en håpløst dyr og foreldet transportform. Nå peker også de pilene oppover igjen. Green Cargos nye fleksi-tog, som består av blokker med ulike vogner satt sammen til et helt godstog, fungerer utmerket til å ta kombinert last. Dette har medført at gamle sidespor til norske industribedrifter nå er tatt i bruk igjen. Også vognlast overføres fra vei til bane.

I Kristelig Folkeparti er vi bekymret for at den svært positive utviklingen for godstransporten på jernbane nå kulminerer, fordi vi har nådd kapasitetstaket. Og vi har nådd kapasitetstaket før vi trodde at vi skulle nå det.

Det er svært urovekkende at denne situasjonen oppstår i en tid da også næringslivet har innrømmet sitt store ansvar for å få til miljøvennlig transport av gods. Jeg viser til NHO og «SamferdselsLøftet».

Det er samtidig tankevekkende, også for Kristelig Folkeparti, at vi var så lite framsynte ved forrige rullering av NTP og prioriterte godstransport på jernbane så lavt som vi gjorde.

Det er all grunn til å ta lærdom av gamle synder, ta miljøutfordringene på alvor og prioritere opprustning av infrastrukturen på jernbanen langt høyere ved den kommende rulleringen av NTP. Men det er langt fram til 2010, og derfor må det strakstiltak til. Det er ingen grunn til å tro at transporten av gods vil avta. Tvert imot, næringslivet varsler ytterligere rasjonaliseringer på lagerhold. Det betyr at lageret i framtiden i enda større grad enn i dag vil finne seg i bil, i båt eller på tog – på tur mellom produsent og mottaker. Derfor er Kristelig Folkeparti enig med Høyre i at vi snarlig må få på bordet en handlingsplan for kryssingsspor og andre tiltak som kan bedre godskapasiteten på jernbanen.

Det er skuffende at samferdselsministeren og hennes regjering ikke ser det samme akutte behovet og skyver problematikken foran seg til ny rullering av NTP i 2009. Men det akutte behovet for kryssingsspor og andre tiltak som kan bedre godskapasiteten på jernbanen, er allerede inntrådt. Hva gjør vi da? Vi trenger strakstiltak for miljøets skyld, og den stadig økende godstransporten på vei vil bli vanskeligere og vanskeligere å snu til bane jo lenger tid det tar før vi får kryssingssporene på plass. Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, skriver i innstillingen:

«Flertallet mener det må være et mål at jernbanen til enhver tid har den nødvendige kapasitet og er i en slik beskaffenhet at etterspørselen etter både person- og godstransport kan dekkes inn med høy regularitet og punktlighet.»

En slik offensiv formulering som også inkluderer regjeringsfraksjonen i Stortinget, burde etter Kristelig Folkepartis syn medført et langt mer offensivt svar fra samferdselsministeren.

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:02:31]: I Dokument nr. 8-forslaget ber forslagsstillarane frå Høyre om at det vert laga ein handlingsplan for å auke kapasiteten for godstrafikken på jernbane. Det er ikkje noko dårleg forslag, for det er nettopp det Samferdsledepartementet no

arbeider saman med Jernbaneverket om. Heilt sidan eg kom inn som statsråd i Samferdsledepartementet, har eg vore oppteken av å betre rammevilkåra for næringslivet sine transportar. Det er òg noko eg kjem til å ha særskilt fokus på i arbeidet med stortingsmeldinga om Nasjonal transportplan 2010–2019, som etter planen skal leggjast fram for denne forsamlinga mot slutten av neste år.

Den inneverande Nasjonal transportplan har små ambisjonar for utviklinga på jernbanen i perioden. Med denne regjeringa sine offensive grep er det skapt tru på at jernbanen er eit godt alternativ, og næringslivet ynskjer no å utnytte miljøvennleg jernbanetransport. Me arbeider intenst saman med Jernbaneverket og andre gode samarbeidspartnarar om å løyse dei kapasitetsutfordringane som me ser på nettet.

Eg vil understreke at ein godsstrategi handlar ikkje berre om kryssingsspor. I ein samla strategi for å auke kapasiteten er det viktig å sjå m.a. utbygging av terminalkapasitet, straumforsyning og tilgjengelege lokomotiv og vogner i samanheng med kapasiteten på sporet.

Allereie i fjor haust gav departementet Jernbaneverket i oppdrag å utarbeide eit strategisk grunnlag for korleis ein kan lage ein endå betre godstransportpolitikk, både på kort og lang sikt. I slutten av september i år mottok departementet ein rapport frå Jernbaneverket med forslag til strategi for utvikling av godstransporten på jernbanen. Denne rapporten har vore drøfta mellom Jernbaneverket og departementet no i oktober. På bakgrunn av desse drøftingane vil Jernbaneverket arbeide vidare med strategien, fram til etaten sitt grunnlagsmateriale til Nasjonal transportplan skal leggjast fram for departementet rett før jul i år. Her vil forslaget til godstransportstrategi vere ein del av det samla materialet som vert sendt på høyring til m.a. fylkeskommunane og organisasjonane i næringslivet. På nyåret 2008 vil det kunne verte aktuelt med eigne møte og/eller seminar med aktørane og brukarane for å drøfte godstransportstrategien vidare.

Eg har merka meg at opposisjonspartia i innstillinga òg er opptekne av samferdslestatistikk m.a. for energibruk og utslepp i høve utført transport, både for gods- og persontransport, og at dette skal utarbeidast av eit nøytralt og kompetent organ. Det er eg samd i. Statistisk sentralbyrå utarbeider ei rekkje statistikkar, og nokre av dei på oppdrag frå Samferdsledepartementet. Men gode offisielle samanlikningar av dei ulike transportmidla sine absolute og relative miljøeigenskapar har i mange samanheng vore ein mangel. Dette gjeld både person- og godstrafikk. Eg vil difor sjå nærare på kva som kan gjerast med dette.

Representanten Halleraker tok i sitt innlegg opp konsekvensar av konsekvensutgreiingane. Eg går ut frå at Høyre føretok grundige vurderingar før dei i si regjeringstid innførte systemet med konsekvensutgreiing, KS1 og KS2. Men eg er samd med representanten Halleraker i at me alltid må ha stadige vurderingar av om dei systema me har, er tenlege, og om dei verkar i den retninga me ynskjer, nemleg at dei prosjekta me legg fram for Stortinget, skal vere maksimalt godt utgreidde og førebudde, slik at Stortinget kan gjere sine vedtak på eit godt grunnlag.

Det er siktemålet med konsekvensutgreiningar og kvalitetssikringssystem KS1 og KS2. Men eg skal ha dette til stadig vurdering.

For å oppsummere vil eg seie at Samferdsledepartementet jobbar tett saman med Jernbaneverket om å etablere ein godsstrategi. Eg ser det difor ikkje som naudsynt å utarbeide ein eigen handlingsplan for kryssingsspor hausten 2007, slik som det er foreslått i Dokument nr. 8-forslaget. Regjeringa er alt godt i gang med å utarbeide planar og strategiar som dekkjer dei same problemstillingane som er tekne opp i forslaget, og legg opp til å presentere desse for Stortinget i samband med dei årlege statsbudsjetta og ikkje minst i stortingsmeldinga om Nasjonal transportplan 2010–2019.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bård Hoksrud (FrP) [12:07:45]: Jeg registrerer at Jernbaneverket fra tid til annen opplyser at de alltid kjøper fornybar energi. Det er interessant. Det kunne vært greit å få statsråden til å forklare hvordan man kan garantere at togene i Norge alltid kjører på ren energi, som Jernbaneverket hevder at man gjør, når det faktisk er knapphet på denne typen ressurser og det må importeres annen type energi som ikke er like ren som det vannkraft er. Det er da bare noen andre som må bruke den urene energien når det er knapphet på ren energi. Jeg er ikke sikker på om jeg er så veldig imponert likevel, så lenge totalforbruket ikke går ned, for man bare skyver utfordringen over på noen andre som ikke har muligheten til f.eks. å la staten betale deler av regningen, men som Jernbaneverket har mulighet til – i og med at det er en del av et statlig system og et statlig selskap.

Kan statsråden svare på det?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:08:45]: Eg har merka meg at Framstegspartiet har teke opp dette i ein mindretalsmerknad, og dei ber om at me skal informere Stortinget om korleis Jernbaneverket gjennom kjøp av EU sine såkalla grønne sertifikat kan garantere at energien er 100 pst. fornybar.

Eg forstår at Framstegspartiet stiller spørsmålet, men det er vel litt på sida av saka me diskuterer i dag, Dokument nr. 8-forslaget. Likevel er det eit spørsmål som sjølvstakt er relevant sett i forhold til den totale energibruken i samfunnet. Jernbaneverket kjøper gjennom det systemet som er opparbeidd med EU sine grønne sertifikat, rein energi. Eg kan gjerne kome tilbake ved høve og diskutere dette, men det vert vanskeleg å gi deg eit godt svar på 1 minutt på det spørsmålet. Eg foreslår at me kan ta det opp ved eit seinare høve.

Trond Helleland (H) [12:09:58]: Jeg er glad for den støtten forslaget fra Høyre har fått. Jeg er også veldig positiv til innlegget fra Torstein Rudihagen, som – slik jeg oppfatter det – etterlyste en handlingsplan og å gå korridorvis gjennom behovene. Det var jo den forrige regjeringen som fikk på plass CargoNet, og vi kan godt ta selvkritikk på at vi ikke var forutseende nok til å se at det ble en

slik voldsom vekst i godstrafikken som det har blitt. Men det må vi være positive til nå og si at vi må gjøre noe med.

Statsråden sa i sitt brev til Stortinget at hun ville komme med de kortsiktige tiltakene i statsbudsjettet, og det har hun gjort. Etter det jeg kan oppsummere, er det der ingen forslag til nye kryssingsspor neste år. Det er ett kryssingsspor som er under arbeid, og det er ett på Gjøvikbanen som skal prosjekteres, samt at det skal planlegges ett på Nordlandsbanen.

Stemmer det at det ikke er forslag til noen nye kryssingsspor i neste års budsjett?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:10:58]: I budsjettet for neste år er det lagt opp til både ferdigstilling og prosjektering av kryssingsspor. Det er viktige tiltak, og eg er òg oppteken av at me skal gjere ferdig nokre prosjekt som er påbegynte. Dilemmaet med det som vart gjort i førre periode, var at ein spreidde midlane på veldig mange prosjekt – gode prosjekt isolert sett, men det gjorde at veldig lite vart ferdigstilt. Eg er oppteken av at me har fått ferdigstilt Ganddal terminal, at me skal få fart på dei andre terminalutbyggingane, og at me ikkje minst skal få ferdigstilt dobbeltsporet kring Oslo, som er det største hinderet for at me kan auke kapasiteten både på gods- og persontransport i dette landet. Difor har me ynskt å prioritere store midlar inn til nettopp det, for ikkje å få forseinkingar på dei store prosjekta.

Jan Sahl (KrF) [12:12:08]: Jeg valgte i mitt innlegg å fokusere på de store miljøutfordringene som vi står overfor. Nå er det startet forhandlinger om et miljøforlik i Stortinget. Vi vet at transportsektoren er av de største miljøsynderne innenlands, og vi er nå kommet i den situasjonen at vi har nådd taket når det gjelder gods på bane, så dette er et område hvor vi kan sette i verk konkrete tiltak relativt fort for å forsøke å snu utviklingen.

Ser ikke da samferdselsministeren behovet for at Stortinget får en orientering om hvilke kryssingsspor det er mulig å komme i gang med, så fort som mulig – en slags plan for framdrift i forhold til kryssingsspor, ikke minst når vi nå har fått bekreftet at det i prinsippet ikke er noen nye på gang annet enn planlegging?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:13:13]: Når det gjeld kapasiteten på jernbanen, er det ikkje berre kryssingsspor som er svaret. Det er ei samansett problemstilling som gjeld både kapasiteten inn til dei store terminalane her i Oslo-området – me må få dobbeltsporbygginga klar – det går på straumforsyning, som det må arbeidast med og det går på terminalar og kryssingsspor. Me arbeider langs alle desse aksane, både med å halde fullt trykk på utbygging av dobbeltspora, gjennom å ferdigstille terminalar – som Ganddal, som snart skal opnast – og gjennom å planleggje og byggje ut dobbeltspor. Så me kan ikkje sjå det eine isolert frå det andre. Difor er det viktig at me no får ferdigstilt den strategien som me har for gods, og som sjølvstakt skal verte offentleg før jul, og at me kan diskutere han på grunnlag av ei heilskapleg prioritering òg på dette områ-

det. Men eg er samd i at me har ein jobb å gjere, og me arbeider intenst med å løyse dei utfordringane.

Borghild Tenden (V) [12:14:23]: Venstre har merket seg uttalelsen fra den nye olje- og energiministeren. Hun sier at Regjeringens klimasatsing har vært for svak. Venstre er enig i dette, og jeg er spesielt skuffet over samferdselsministerens satsing på kollektivtrafikk. Det har aldri vært mer penger tilgjengelig, likevel prioriteres ikke jernbane. Til tross for dette er SVs Hallgeir H. Langeland, som nå har forlatt salen, strålende fornøyd. Det er underlig.

Er samferdselsministeren enig i at Regjeringens satsing på jernbane ikke er tilstrekkelig for å imøtekomme de klimautfordringene vi står overfor? Og vil hun samarbeide med Stortinget for å få på plass en økt satsing?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:15:14]: For det første er eg ikkje samd i at denne Regjeringa har ei defensiv satsing på jernbane. Me har auka budsjettet opp til ramma i NTP. Då me den fyrste hausten snakka om dette, var det veldig få blant opposisjonspolitikarane som trudde at det var mogleg å få lyfta ramma både til veg og til jernbane, slik me har gjort i inneverande periode. Det betyr ikkje at me er i mål. Me jobbar no med ein ny nasjonal transportplan, der eg håpar at me kan ha eit godt samarbeid med Stortinget, og Regjeringa vil då kome med forslag som er offensive, og som lyftar jernbanesatsinga ytterlegare inn i framtida.

Vårt problem er at det var gjort ei for dårleg satsing før me kom inn i regjeringskontora, ikkje minst på vedlikehold av banenettet. Det er store utfordringar når det gjeld straumtilførsle og banelekamen. Me må ta dette suksessivt for å betre både gods- og persontransporten. Det me diskuterer i dag, gjeld spesielt godstransporten i framtida.

Per Sandberg (FrP) [12:16:21] (komiteens leder): Først vil jeg få lov til å si at jeg er litt overrasket over statsrådets svar til representanten Hoksrud – hvorvidt strategien når det gjelder den fornybare energi på bane, ikke var relevant i saken. Det var litt overraskende, for det er vel det som er relevant i hele saken, at vi snakker om klimatilslipp ved å få mer gods over på bane.

Mitt spørsmål til statsråden gjelder det som de rød-grønne ikke er med på i innstillingen på side 2, for der står altså Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti bak en merknad som går på at vi etterlyser mer korrekt statistikk med hensyn til hva som er riktig transportform med tanke på både klima, samfunnsmessig nytte, osv. Her ønsker altså ikke de rød-grønne å være med, og jeg spør da: Er det rett og slett fordi man ikke ønsker å gå bort fra det som er politisk korrekt, at man bare skal snakke om bane og ikke ta sammenhengen med båt, lufttrafikk og vei? Er det da mulig å oppnå treffsikre tiltak uten at man får en slik objektiv statistikk?

Statsråd Liv Signe Navarsete [12:17:33]: I innlegget mitt gav eg vel eit svar på det som representanten no etterlyser, for eg merka meg at opposisjonspartia i innstil-

linga er opptekne av statistikk, m.a. energibruk og utslepp ved transport.

Eg er samd i at det er viktig med gode statistikkar. SSB lagar mange gode statistikkar, nokre av dei på oppdrag frå vårt departement. Og som eg sa i innlegget mitt, vil eg kome opposisjonen i møte på dette området og sjå på kva me kan gjere med dette når det gjeld bestillingar frå SSB som òg tek opp i seg det som opposisjonen ber om på dette området. Me er alle opptekne av å ha korrekte statistikkar, og eg vil på ingen måte unngå å kome i møte eit krav som vil gjere at me får ein diskusjon som byggjer på dei rette kriteria.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

(Votering, se side 313)

S a k n r . 4

Interpellasjon fra representanten Harald T. Nesvik til helse- og omsorgsministeren:

«Hovedmålsettingene for legemiddelpolitikken er at alle pasienter, uavhengig av bosted og sosial status, skal ha tilgang til sikre og effektive legemidler. Hvert år lanseres det nye legemidler som representerer viktige fremskritt i pasientbehandlingen innenfor sine områder. Den økte bruken av individuell refusjon samt den særnorske bagatellgrensen fører til at tilgangen til nye behandlingsalternativer rammer pasientene skjevt, avhengig av deres ressursituasjon. I forbindelse med behandlingen av legemiddelmeldingen våren 2005 ga Stortinget klare føringer med hensyn til å begrense bruken av individuell refusjon samt å kreve en vesentlig heving av bagatellgrensen. Dette er så langt ikke fulgt opp.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at norske pasienter raskt får tilgang til nye legemidler som representerer fremskritt i pasientbehandlingen?»

Harald T. Nesvik (FrP) [12:20:03]: Bakgrunnen for at jeg har fremmet denne interpellasjonen, er et ønske om å prøve å fokusere på hvor langt eller hvor kort vi egentlig er kommet i legemiddelpolitikken, nesten to og et halvt år etter at legemiddelmeldingen ble vedtatt i Stortinget. Det er grunn til å stille spørsmål om vi er kommet noe videre i det hele tatt på dette området. Ja, jeg tør våge den påstand at vi på noen felt nærmest har satt på reversen og går litt bakover. Jeg vil i løpet av mitt innlegg begrunne dette.

Det spørsmålet vi må stille oss, er om dagens refusjonspolitik er til det beste for pasientene. Svaret på dette er nok på mange måter – det tror jeg alle er enige i – at enhver som arbeider med helse- og omsorgspolitik, uansett partitilhørighet, har et ønske om å gjøre det som er best mulig for alle dem som er syke. Men når det gjelder legemiddelpolitikken, har jeg dessverre en følelse av at man i veldig stor grad fokuserer på hvordan man skal kunne klare å redusere statens utgifter på dette området, istedenfor å fokusere enda mer på hva man kan gjøre for å sikre norske pasienter de beste og mest effektive legemidlene så

raskt som mulig, slik at man uten unødig opphold kan ta disse i bruk også i Norge.

Jeg vil hevde at Norge ikke er på dette nivået i dag. Det har vært manglende oppfølging av komiteens merknader og Stortingets vedtak ved behandlingen av Innst. S. nr. 197 for 2004-2005 om å heve den såkalte bagatellgrensen vesentlig. Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet ber der «Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2006 legge fram et forslag til en vesentlig heving av «bagatellgrensen». Fremskrittspartiet hadde et eget forslag, som satte bagatellgrensen til et spesifikt beløp som var vesentlig høyere. Bagatellgrensen ligger i dag fortsatt på 5 mill. kr, sett ut fra hva trygdens forventede kostnader blir etter fem år. Dette er etter undertegnede mening altfor lavt dersom man virkelig mener at norske pasienter skal ha god og rask tilgang på nye og effektive medisiner. Den manglende oppfølging av Stortingets ønske medfører at det blir gitt et dårligere tilbud til norske pasienter enn det man kunne ha fått til dersom man hadde hevet bagatellgrensen.

Et område som etter undertegnede mening er enda verre, er at det til tross for gitte signaler om at man i større grad ønsker å benytte seg av generell refusjon for de store sykdomsgruppene i stedet for individuell refusjon, fører man faktisk en politikk som går i motsatt retning.

I den forbindelse er det grunn til å minne om det som bl.a. framkommer i ECONs rapport, R-2007-51, Endringer i blåreseptforskriften – Konsekvenser for KOLS-pasienter. Her omhandles det som faktisk har skjedd etter at man endret refusjonsordningen for kolsmedisiner. Der vises det til at pasientene nå har fått et dårligere medikamentelt tilbud, med påfølgende økning i sykehusinnleggelser, og dermed selvfølgelig en økning i offentlige utgifter. Ikke minst påføres pasientene en enda dårligere livskvalitet, og dermed økte lidelser. Regjeringen bør i denne saken sørge for at den endrer refusjonsordningen på dette feltet tilbake til det den var for kort tid siden, slik at kolspasientene igjen kan få en bedre hverdag. Dette må da også være i tråd med den kolsstrategien som faktisk er utarbeidet. Regjeringens egne signaler om i størst mulig grad å bruke generell refusjon framfor individuell refusjon blir jo enda merkeligere når man ser at det nok en gang overføres et legemiddel fra generell til individuell refusjon.

I den forbindelse kan vi jo også nevne at man har overført legemiddelet Atorvastatin – 10 mg mot 20 mg, som en bruker i kolesterolbehandling – nettopp til § 10a. Jeg sier ikke at man ikke skal se på kostnadene ved bruk av legemidler, for det skal man. Her i Stortinget har vi et ansvar for hvordan vi skal bruke skattebetalerens penger. Videre er vi i mye større grad enn det som faktisk er tilfellet i dag, nødt til å se helheten i den legemiddelpolitikken vi fører, og da med pasienten i fokus. Det er en direkte sammenheng mellom manglende medisiner eller feilmedisinering og nedsatt livskvalitet og sykefravær. I mange tilfeller får vi også flere sykehusinnleggelser med der-til-påfølgende kostnader.

Det brukes også for lang tid på å få nye medisiner inn på refusjonslisten, og man fører i tillegg en legemiddelpolitikk der bostedsadressen kan bestemme hvorvidt man får tilgang til de beste legemidler eller ikke – dette all den tid mange av de legemidler som nå ligger på individuell refusjon, krever spesialistuttalelse for å kunne bli gitt. Når vi så vet at det bl.a. i distriktene er svært få spesialister tilgjengelig på en rekke fagfelt, sier det seg selv at behandlingen blir ulik.

Et annet område hvor bostedsadressen også vil kunne gi utslag, er medikamenter som finansieres gjennom sykehus. Med dagens vanskelige økonomiske situasjon for sykehusene kan det oppstå økonomiske avveininger om hvilke medikamenter man har råd til å gi pasientene, og hvilke man ikke har råd til å gi. Da får man spørsmålet med en gang: Får pasienten det mest optimale legemiddelet for sin sykdom?

Et av de områdene hvor nettopp denne problemstillingen kan oppstå – man har fått signaler om at det kanskje har vært slik nå i høst, men uten at man har fått dette 100 pst. bekreftet – er bl.a. at man har overført de såkalte TNF-hemmerne til finansiering av sykehusene. Så kan man lese av inneværende års budsjett at man går videre i samme retning. Man legger nå MS-medisinene til inndekning i sykehusenes budsjetter. Dette skjer uten at man gir klare føringer om at de pasientene som bl.a. har behov for legemiddelet Tysabri, skal få tilbud om dette.

Det er grunn til å frykte at bostedsadressen og sykehusøkonomien dermed vil kunne være med på å bestemme hvorvidt man får det ene eller det andre tilbudet.

Tilbake til mitt spørsmål om dagens refusjonsordning er til det beste for pasientene. Mitt svar vil være: Nei, ikke i tilstrekkelig grad. Vi har inntrykk av at man i første rekke har hovedfokus på å holde kostnadene nede, og ikke har fokus på at pasienten skal ha det beste og mest effektive legemiddelet så raskt som mulig.

I den forbindelse er det også grunn til å ta den internasjonale undersøkelsen Euro Health Consumer Index som er gitt ut, på alvor. Der kommer Norge svært dårlig ut når det gjelder hvor raskt vi tar i bruk nye legemidler. Særlig når det gjelder kreft, skårer Norge dårligst. Vi er på det nederste feltet med hensyn til hvor raskt vi tar imot nye og innovative kreftmedisiner.

Vi er nødt til å tenke enda mer helhetlig i legemiddelpolitikken. Og for å bruke et sitat som statssekretær Harsvik ofte bruker når han henviser til Gro Harlem Brundtland, nemlig at «alt henger sammen med alt», er det viktig at det sitatet også gjelder på dette feltet. Da er det viktig at vi følger disse ordene i praktisk politikk, ikke bare i festtaler.

Norge har ikke høye utgifter til legemidler, sett i forhold til land som vi liker å sammenlikne oss med. Det kan også være grunn til å minne om at det i en rekke utgiftssammenhenger vil være mye å spare både i det offentlige og i det private – ved å ta i bruk de beste og mest effektive legemidlene raskest mulig, og så raskt som mulig etter at de er godkjent og gitt markedsføringstillatelse, for ikke å snakke om den enkelte pasients bedre hverdag og ofte en tilværelse med færre bivirkninger.

Det er helt åpenbart, og jeg er helt sikker på, at man gjør alt man kan og ønsker å gjøre for at pasientene skal få en best mulig hverdag og få tilgang til den beste medisinen. Men man ser gang på gang at man legger inn begrensninger for å spare penger. Det er ikke alltid den sparemekanismen er til det beste for pasientene, og det er grunn til å stoppe litt opp og vurdere en del av de tiltakene man har gjennomført.

Statsråd Sylvia Brustad [12:30:03]: Representanten Nesvik tar opp viktige spørsmål i sin interpellasjon, men jeg vil med en gang si at jeg er uenig i påstanden om at fokuset i legemiddelpolitikken fra denne regjeringa, hvis jeg forstod Nesvik riktig, mest skulle være å redusere statens utgifter. Slik er det sjølsagt ikke.

Et overordnet mål for Regjeringas legemiddelpolitikk er at befolkninga, alle som trenger det, skal ha tilgang til medisiner, sikre og effektive legemidler uavhengig av betalingsevne og hvor de bor i landet. Et annet mål er sjølsagt at legemidlene skal brukes riktig medisinsk, men også økonomisk. Videre er det også et uttrykt mål at refusjonsordninga skal omfatte legemidler der nytten står i forhold til kostnadene. Det betyr at merkostnadene ved å inkludere et nytt legemiddel i blåreseptordninga må stå i rimelig forhold til helsegevinsten. Det betyr også at legemidler som står på denne lista, bør og skal fjernes fra forhåndsgodkjent refusjon dersom kostnadene ikke lenger står i et rimelig forhold til den behandlingmessige verdien.

De legemidlene vi tilbyr pasientene, må være sikre og effektive. Vi har to viktige systemer for å sikre det. For det første har vi en godkjenningsordning for alle legemidler som markedsføres på det norske markedet, og for det andre blåreseptordninga. I dag skjer godkjenning av de aller fleste legemidler innenfor det europeiske legemiddelsamarbeidet. Det betyr at legemidlene blir godkjent samtidig i alle land som er med i EØS-samarbeidet. Nye legemidler kan dermed tas i bruk og markedsføres like raskt i Norge som i resten av Europa. Opptak av nye legemidler på forhåndsgodkjent refusjon blir gjort i henhold til forutsigbare regler og med likelydende tidsfrister for resten av landene i EØS-samarbeidet.

Avveininga mellom hva som er tilstrekkelig dokumentasjon og muligheten for rask tilgang til ny behandling for pasientene, er vanskelig og viktig. Det gjelder både ved innvilgelse av markedsføringstillatelse for et nytt legemiddel og når det gjøres refusjonsvurderinger. Det er ikke sikkert at et legemiddel er godt sjøl om det er nytt. Forventningene til en medisinsk nyvinning kan være store, men av og til viser det seg at de ikke holder mål etter ei tid. Det har vi også hatt eksempel på hos oss. Derfor er det viktig at det er kliniske studier over lang tid og oppfølging av bruk og bivirkninger for å lære mer om legemiddelets effekt og nytte i praksis. Legemiddelverket har som kjent de seinere årene innvilget midlertidig refusjon for flere legemidler der produsenten har forpliktet seg til å levere ny dokumentasjon etter ei tid. På den måten kan en bedre vurdere om kriteriene er oppfylt, slik at forhåndsgodkjent refusjon kan opprettholdes.

Det er flere krav som må være oppfylt før et legemiddel blir forhåndsgodkjent og får refusjon. Det skal være godkjent for behandling eller forebygging av kronisk, alvorlig sjukdom, og virkninga skal være vitenskapelig godt dokumentert og klinisk relevant for den aktuelle pasientgruppa. Dessuten skal kostnadene stå i et rimelig forhold til den behandlingmessige verdien. Produsenten av legemidlene må legge fram slik dokumentasjon i søknaden om refusjon, og så vurderer Legemiddelverket om kravene er oppfylt.

Legemiddelverket har som kjent fullmakt til å fatte vedtak om opptak av legemidler for forhåndsgodkjent refusjon i de tilfeller der merutgiftene for folketrygden ikke overstiger 5 mill. kr – altså den såkalte bagatellgrensen. Hvis de overstiger denne grensen, er det Stortinget som fatter vedtak i de årlige budsjettbehandlinger. Gjennom en slik prosess mener jeg at vi sikrer at satsing på nye legemidler også vurderes opp mot satsing på andre mulige tiltak. Spørsmålet om hva som er en vesentlig økning og hvor bagatellgrensen bør ligge, må sjølsagt vurderes over tid.

Jeg hører påstander om at ordninga med bagatellgrensen fører til at saksbehandlinga av refusjonssaker i Norge er uoversiktlig, sendrektig, og at det tar lang tid før pasientene får tilgang til nye legemidler. Jeg ser det ikke akkurat på den måten.

I 2006 behandlet Legemiddelverket 85 refusjonssøknader. Av disse ble rundt 90 pst. innvilget. I sakene der det ble avslag, var hovedårsaken at legemidlene ikke oppfylte de faglige kriterier for forhåndsgodkjent refusjon. Det var bare to saker som overskred bagatellgrensen på 5 mill. kr, og som også tilfredsstilte kravene til forhåndsgodkjent refusjon. Disse to sakene ble derfor behandlet i Helse- og omsorgsdepartementet. Dette illustrerer situasjonen i alle årene siden ordninga ble innført i 2003.

Det er viktig fra min side å slå fast at det ikke er bagatellgrensen som er grunnen til at nye legemidler ikke får innvilget forhåndsgodkjent refusjon. Årsaken er at Statens legemiddelverk har vurdert søknadene til ikke å tilfredsstille de gjeldende faglige krav.

De fleste legemidler som gis refusjon gjennom blåreseptordninga, er forhåndsgodkjent for forskrivning på blå resept. Kliniske studier og vurderinger på populasjons- og gruppenivå ligger til grunn når en vurderer om legemidlet skal leveres på blå resept, men bildet er mer nyansert. Legemidler virker heller ikke likt på alle mennesker. Jeg mener derfor det er viktig at vi også har ei ordning med individuell refusjon som gir mulighet til refusjon på blå resept for pasienter sjøl om legemidlet ikke tilfredsstiller kravene til forhåndsgodkjent refusjon.

Av og til er det sjølsagt veldig viktig at nye legemidler blir raskt tilgjengelig for pasienter som trenger det mest. I den individuelle refusjonsordninga vi har, er det mulig å gi refusjon for nye legemidler til pasienter med spesielle behov, før Legemiddelverket har behandlet søknaden, og til og med før et legemiddel har fått markedsføringstillatelse. På denne måten kan viktige nyvinninger bli tilgjengelig veldig raskt for dem som trenger det mest. Individuell refusjon er derfor etter min mening en viktig del av det norske refusjonssystemet som er bra for pasientene.

I løpet av de siste årene har vi fått på plass nye systemer og regelverk for å sikre at vi oppnår de mål vi har satt oss. Dette har riktignok ført til at enkelte legemidler har blitt fjernet fra ordninga med forhåndsgodkjent refusjon, fordi de ikke lenger oppfyller de faglige kravene. Det må en også løpende vurdere, slik jeg ser det. Men de som har hatt god effekt av behandlinga, har kunnet søke individuelt om fortsatt refusjon.

Jeg har også sett at det har vært hevdet at antallet søknader om individuell refusjon har vokst sterkt de seinere årene, bl.a. på grunn av denne ordninga. Men tall fra NAV, som forvalter ordninga, viser at antallet søknader når det gjelder individuell refusjon, har vært stabilt de siste årene. Saksbehandlingstida for uprioriterte saker er nå i underkant av fem uker. For prioriterte saker – det vil først og fremst si legemidler til barn, dvs. ved livstruende sjukdom eller dersom behandlinga fører til at pasienten kan komme raskere tilbake i arbeidslivet – er saksbehandlingstida nå rundt to uker.

Jeg mener i all hovedsak at vi har en god ordning for refusjon av legemidler i Norge. Likevel er det sjølsagt viktig at vi hele tida arbeider med å forbedre ordninga, og at vi er på vakt overfor utilsiktede virkninger. Derfor har jeg satt i gang flere tiltak for å følge opp Stortingets ønske om å begrense bruken av individuell refusjon. Jeg vil også vurdere andre tiltak for å følge opp dette.

Jeg er sjølsagt også kjent med påstander om at individuell refusjon kan forårsake sosiale forskjeller. Jeg vet også at legemiddelindustrien sjøl har tatt initiativ til undersøkelser for å studere dette nærmere. Regjeringa la, som kjent, tidlig på året fram en nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller. Målet er sjølsagt at helse- og omsorgstjenester og også legemidler skal være likeverdige med hensyn til tilgjengelighet, bruk og resultat. Et av tiltakene i strategien er at vi skal kartlegge sosiale forskjeller i helsetjenestebruk. Jeg vil spesielt be Sosial- og helsedirektoratet om å utrede det som har med legemidler å gjøre.

God dokumentasjon er viktig for å vurdere om det er behov for endringer i ordninga med individuell refusjon. Jeg vil følge resultatene av disse undersøkelsene nøye, og jeg vil også være åpen for eventuelle endringer hvis vi ser at det er nødvendig.

Harald T. Nesvik (FrP) [12:39:52]: Jeg takker statsråden for svaret. Jeg ser fram til at de endringene som vurderes, skal komme hit, slik at man kan få en viss form for endring.

Men det var et par punkter som statsråden ikke var inne på, og som jeg finner grunn til å stille spørsmål om. Det ene er knyttet til bruken av generell kontra individuell refusjon. Statsråden viste bl.a. til at man har nytte av individuell refusjon. Ja, selvfølgelig har vi det i en del tilfeller. Det er ingen uenig i. Men Stortinget og Regjeringen har faktisk påpekt at det både er ønskelig og nødvendig når det gjelder de store pasientgruppene, at man får til en vridning over fra individuell til generell refusjon. Jeg har følgende spørsmål til statsråden: Hvor mange legemidler har man faktisk overført fra individuell til generell refu-

sjon etter at man kom med det signalet, kontra hvor mye som har skjedd den andre veien? Min påstand er at det er kun ett stort og betydelig legemiddel som har blitt ført den veien, men det kan jo statsråden kommentere i sitt neste innlegg.

Videre er vi helt klart enige om at hele befolkningen skal sikres tilgang til legemidler. Jeg sa også i mitt innlegg at jeg er helt sikker på at samtlige som sitter i denne salen, og de som er engasjert i helse- og sosialpolitikk, har for øye at vi skal gjøre det beste for dem som er syke. Men problemet når det gjelder § 10a, individuell refusjon, er at mange må innom spesialist før søknaden skal kunne sendes til NAV. Det er jo der man har den store forsinkelsen. De fem ukene er én bit av det, men den største problemstillingen er det å kunne få tilgang til spesialist også ute i distriktet, slik at søknaden faktisk kan sendes videre til NAV-systemet. Det er vi nødt til å fokusere mer på, slik at man sikrer at uansett bostedsadresse skal man ha de samme mulighetene. Det er en av problemstillingene.

Så viste man til at kostnadene skal stå i rimelig forhold til det man har som utbytte. Selvfølgelig skal de gjøre det. Men jeg henviser da til ECON-rapporten som jeg viste til i mitt innlegg, der ECON konkluderer bl.a. med følgende:

«Forbruket av nye KOLS-legemidler synker etter forskriftsendringen. Nedgangen er større i Oslos østlige bydeler enn i vestlige bydeler. Det er også en økning i forbruket av de nye legemidlene på hvit resept. Dette kan bety at forskriftsendringen har bidratt til økte sosiale ulikheter i behandlinga av KOLS.»

Og neste punkt:

«Tall fra pasientregisteret tyder også på at forskriftsendringen har bidratt til flere akuttinnleggelser med diagnose KOLS.»

Spørsmålet mitt til statsråden er: Vil statsråden gå nærmere inn i disse tallene for å være helt sikker på at det som vi faktisk gjør, ikke er til det verre for pasientene, men til det beste for pasientene?

Statsråd Sylvia Brustad [12:43:08]: Det var mange spørsmål. Jeg trur ikke jeg greier å svare på alle her og nå, men vi får ta det videre.

For det første er det sjølsagt et helt viktig utgangspunkt for denne regjeringa, og som jeg oppfatter at det er bred enighet om, at alle pasienter i hele landet skal, hvis de trenger det legemiddelet for sin sjukdom, få tilgang til det. En av grunnene til at vi har opprettet det nye nasjonale rådet for kvalitet og prioritering, er at vi har hatt for mange saker der vi har sett at det har vært avhengig av om man har tilhørt det sjukehuset eller den regionen, om man har fått den behandling eller den type medisiner. Det vil vi ha en slutt på. Det er den ene biten av saken.

Representanten Nesvik spurte om hvor mange legemidler som er overført. Det er tre. Vi har gjort det etter faglige råd, så det er ikke noe vi har funnet på for å spare penger.

Så har jeg lyst til å si noen ord om hva vi tenker i forhold til å forbedre refusjonsordninga og begrense bruken av individuell refusjon, noe Stortinget er opptatt av, og for å følge opp vedtakene. Det er for det første at vi vil gjen-

nomføre tiltakene – noe er allerede gjort – for å få en bedre etterlevelse av refusjonsordninga og de vilkårene som er satt for refusjon. Det er også slik at en ny blåreseptforskrift som trer i kraft 1. mars neste år, er utformet mer spesifikt og vil være mer egnet for elektronisk formidling, f.eks. i legens journalsystem. Vi vil gjøre det slik at refusjonsvilkårene vil være tilgjengelige for forskriveren i forskrivningsøyeblikket. Vi legger også opp til økt satsing når det gjelder legemiddelinformasjon, også for å balansere industriens markedsføring. Det er en av grunnene til at vi i statsbudsjett, som kjent, foreslår å opprette en egen informasjonsenhet ved Statens legemiddelverk. e-reseptprosjektet, som kommer i gang fra 2009, mener vi også vil kunne medvirke til dette. Vi har videre satt i gang en vurdering av legemidler som kan være aktuelle for overføring, basert på faglige grunner. Vi vil i løpet av høsten få mer svar på hvilke legemidler det er snakk om, og vil i så fall ha gode grunner for å gjøre det.

Når det gjelder kols, er det gjort unntak fra kravet om at behandlinga må være startet av spesialist før man søker om kolslegemidler og de lave styrkene av lipitor, som ikke lenger har forhåndsgodkjent refusjon. Jeg har i forlengelsen av det lyst til å si at debatten om man må innom spesialist eller ikke, er en debatt jeg ønsker at vi går mer inn i for en del sjukdomsgrupper. Det er åpenbart, slik landet vårt ser ut, med mangel på spesialister i deler av landet, at det er et område vi er nødt til å se nærmere på nettopp for å sikre det jeg oppfatter også er et av interpellantens poeng, nemlig å få dette enda raskere ut til dem som trenger det.

Vi har flere ting på gang, og jeg vil sjølsagt også ta med meg det som kommer fram i denne debatten og i videre debatter om legemidler, i det vi jobber med for å oppfylle Stortingets vedtak.

Jan Böhler (A) [12:46:37]: Jeg takker interpellanten for en viktig interpellasjon, og vil komme inn på noen av hovedtemaene som er reist.

Det første gjelder individuell og generell refusjon, eller blåresept etter § 10a. Vi avgav før ferien en felles innstilling fra alle partiene i helse- og omsorgskomiteen, minus Fremskrittspartiet, da vi behandlet stortingsmeldingen om sosiale helseforskjeller, hvor vi nettopp bekymret oss for sosiale virkninger av overføring til individuell refusjon etter § 10a, og hvor vi bad om at dette måtte bli nøye evaluert. Av en eller annen grunn var ikke Fremskrittspartiet med på den merknaden, men det er jo tydelig at det nå er engasjement også fra Fremskrittspartiets side.

Uroen vi hadde, bygde på at de krevende søknadsprosessene som § 10a innebærer, kunne få uheldige utslag, og at særlig mindre ressurssterke mennesker kan ha problemer med å gjennomføre prosessen. Man må fra fastlege via spesialist, lokale trygdekontor, fylkesvise trygdekontor som har rådgivende leger, regionale trygdekontor og NAV. Det er ganske mye dokumentasjon som skal til underveis. Denne prosessen kan ta fra to uker til ett år, alt avhengig av farten i systemet. I tillegg til å være avhengig av spesialistdekningen i landet, som både interpellanten og ministeren var inne på, vil det også være avhengig av hvordan fastlegen bakker opp, i hvilken grad fastlegen vi-

ser initiativ og vilje til å hjelpe pasienten så ikke dette blir for komplisert og krever for mye personlig innsats og oppfølging.

Det er reell grunn til bekymring. Det er gjort noen undersøkelser som industrien har bestilt. Undersøkelsene er gjort av byråer som selvsagt påberoper seg sin faglige integritet. Når det gjelder et annet område, diabetesmedisiner og langtidsvirkende insulinanaloger, er det ifølge disse undersøkelsene påvist at utslagene er bekymringsverdige. Man ser f.eks. i Oslo at i de østlige bydelene, som Stovner og Sagene, er bruken av de langtidsvirkende insulinanalogene for diabetikere på § 10a mange ganger mindre enn i vestlige bydeler som Ullern og Frogner. Det kan selvsagt skyldes at de i de vestlige bydelene som må gjennom den tunge søknadsprosessen og ikke lykkes med det, kan kjøpe medisiner selv – at det kan være en av grunnene. Det er ikke bra hvis andre som ikke har råd til å kjøpe det selv, tyr til de billigste, enkleste og – for noen – de dårligste medisinene. Det er viktig, hvis dette fører til at en del mennesker får dårligere livskvalitet og blir rammet av diabetes på en måte som ikke hadde skjedd med bedre medisiner. Legemiddelverket har anslått at det kan være 10 000 som har behov for disse langtidsvirkende insulinanalogene, mens det i dag er 5 000 som får dem. Jeg er redd for at de 5 000 som mangler i anslaget, kan være preget av ulik sosial fordeling. Så vi sparer noen penger, men de pengene kan vi få igjen i utgifter i form av flere amputasjoner og alvorlige sykdomsforløp som resultat av diabetes. Vi ser også de samme forskjellene mellom fylker i landet – ikke bare i Oslo, men mellom f.eks. Finnmark og Møre og Romsdal. Her ser vi store forskjeller, hvor Finnmark er det fylket hvor man, på samme måte som østlige bydeler i Oslo, i liten grad bruker de dyreste medisinene.

Jeg er glad for de signalene ministeren gav om at hun vil be Sosial- og helsedirektoratet se på dette. Den samme bekymringen som Nesvik har nevnt i forhold til kolsmedisinene, vil gjelde for allergimedisinene som man nå i statsbudsjettet vil overføre til § 10a, hvor jeg forstår at vurderingen ikke er fullstendig avsluttet. Ministeren sier nå at hun vil ha Sosial- og helsedirektoratet til å gå igjennom dette så vi også får uavhengige vurderinger, og ikke bare har det som er bestilt av legemiddelindustrien, som grunnlag for videre diskusjoner. Vi ser fram til det og til å komme tilbake til andre temaer knyttet til dette. Jeg tror den største utfordringen i forhold til sosiale helseforskjeller og fordeling ligger i dette med individuell/generell refusjon.

Inge Lønning (H) [12:52:10]: Interpellanten siterte en statssekretær som siterte en forhenværende statsminister med gullkornet «alt henger sammen med alt». Det er en erkjennelse som er uimotsigelig riktig, og som ikke kan brukes til noe som helst. Den lar seg nemlig ikke operasjonalisere i praktisk politikk, fordi i praktisk politikk endrer vi noe hele tiden – vi er aldri i stand til å endre alt på samme tid. Derfor er vi nå engang i den virkelighet at våre forsøk på å finne de beste formene for politikk når det gjelder legemiddelbruk, alltid vil være mangelfulle.

Vi vil aldri klare å finne permanente og riktige løsninger på disse spørsmålene.

Det er imidlertid et gjennomgående problem, som ikke bare gjelder legemiddelbruken, men for så vidt alle delene av helsepolitikken, og det er: I hvilken grad er det de økonomiske ordningene, refusjonsordninger, takster, som styrer den medisinske aktiviteten? Og i hvilken grad er det medisinske begrunnede vurderinger som styrer ressursbruken? Svaret på det er nok at i altfor mange sammenhenger er det de økonomiske ordningene som om ikke styrer den faglige utfoldelsen, så i hvert fall influerer den faglige utfoldelsen på en måte som ikke bestandig – nå uttaler jeg meg forsiktig – er til pasientens fordel i det enkelte tilfelle.

Da flertallet i fjor skrev inn i budsjettinnstillingen sine synspunkter på en konkret overføring fra generell til individuell ordning, var man opptatt av det synspunkt som statsråden også var inne på i sitt svar til interpellanten, nemlig at det skal være en åpning for individuell vurdering, ut fra den erkjennelse at når det gjelder enkelte legemidler, er det store forskjeller med hensyn til hvor langt de gagnar pasienten, til tross for at det dreier seg om en og samme diagnose, og da er det naturligvis riktig at det er en slik åpning. Men betingelsen må være at det gjelder i de tilfellene hvor den konkrete medisinske vurdering utført av behandlende lege er det som ligger til grunn for en slik skjelning. Det som interpellanten, etter mitt skjønn, med rette spør om, er om en fra Regjeringens side er i ferd med å overtrekke dette ved at man overfører stadig flere legemidler fra den ene til den annen kategori, og også i tilfeller hvor det ikke nødvendigvis er store forskjeller mellom pasientenes nytte av medikamentet.

Det er også riktig, som interpellanten pekte på, at jo mer komplisert prosedyren blir frem til tilgang til en bestemt type behandling, desto større blir de sosiale ulikhetene. Det finnes det massevis av dokumentasjon på. Det henger naturligvis sammen med – det kan en jo tenke seg til uten dokumentasjon og vidløftige undersøkelser – at ressurssterke pasienter, ikke nødvendigvis i økonomisk forstand, men også i andre betydninger av ordet, vil stå på sine rettigheter, og de vil sørge for at de får sine rettigheter. Mens jo svakere pasientens stilling er i utgangspunktet, desto større er sannsynligheten for at vedkommende pasient ikke oppnår det ønskede resultat. Derfor vil jeg håpe at statsråden virkelig legger politisk kraft bak det hun sa i sitt svar, at her gjenstår det ganske mye vurderingsarbeid, og at man ikke gir seg før man har sikker kunnskap om at legemidler som overføres til individuell refusjon, ikke havner i den gruppen som medfører økende sosiale forskjeller i tilgangen til god legebehandling i Norge.

Laila Dāvøy (KrF) [12:57:24]: Først vil jeg takke interpellanten for å ha reist denne viktige interpellasjonen.

Etter min mening har blåreseptordningen i løpet av de siste årene beveget seg stadig lenger unna målsettingen med ordningen. Bruken av individuell refusjon har økt betydelig de siste årene, slik jeg ser det. I forbindelse med behandlingen av legemiddelmeldingen i 2005 bad Stor-

tingets sosialkomite Regjeringen om å prioritere å overføre legemidler fra individuell til forhåndsgodkjent refusjon. Komiteen bad samtidig om at individuell refusjon skulle forbeholdes legemidler for små pasientgrupper.

I forbindelse med behandlingen i vår av meldingen om nasjonal strategi for å utjevne forskjeller, som flere har vært inne på, uttrykte helse- og omsorgskomiteen bekymring for at ordningen med individuell refusjon kan få sosiale virkninger, og bad helt spesifikt om at dette ble evaluert. Dette har ikke blitt fulgt opp ennå. Men statsråden signaliserer i dag at dette arbeidet vil bli gjort. Det er positivt og viktig.

Ifølge det statsråden sa i dag, er det kun tre legemidler som er overført fra individuell til forhåndsgodkjent refusjon. Samtidig er det seks eller syv legemidler som siden 2005 er overført motsatt vei, fra forhåndsgodkjent til individuell refusjon. I forslaget til statsbudsjett for 2008 åpnes det for å overføre ytterligere tre legemidler til individuell refusjon. Interpellanten nevnte ett av dem. Jeg skal gi et annet eksempel, nemlig antihistaminer. Dessuten: Legemidlene som er overført til individuell refusjon, brukes av til dels meget store pasientgrupper, og det er jo i strid med Stortingets tidligere uttalelser. Ifølge Norges Astma- og Allergiforbund har antihistaminer, som nå altså foreslås overført til § 10a, en omsetning på ikke mindre enn 77 millioner døgndoser årlig. Man kan ikke akkurat si at dette er et lite omfang eller gjelder en liten pasientgruppe.

Paragraf 10a var ment som et sikkerhetsnett for små pasientgrupper, ikke som et bærende element i refusjonspolitikken, slik det faktisk nå ser ut til å gå i retning av for flere og flere medikamenter.

Vårt ansvar må være å sørge for at tilgangen til nye, viktige legemidler blir bedre for norske pasienter. For de fleste legemidler vil det være mulig å formulere meget spesifikke refusjonsvilkår. Legene må sørge for at disse er oppfylt i det enkelte tilfellet. Elektroniske reseptløsninger er på vei og vil gjøre det enklere for leger å få oversikt over vilkårene. Mer spesifikke refusjonsvilkår vil også forhåpentligvis gjøre det enklere å få til en vesentlig heving av bagatellgrensen, som også Stortinget har vært opptatt av. På den måten vil tilgangen til nye legemidler kunne bli bedre.

I løpet av få år har vi fått noen svært effektive biologiske legemidler, som også er forholdsvis kostbare, til behandling av bl.a. revmatisme, kreft og MS. I tiden framover vil det trolig komme flere slike legemidler. Dagens politikk går ut på å la helseforetakene finansiere disse legemidlene, med den konsekvens at helseforetakenes økonomi kan bli bestemmende for om den enkelte pasient får behandling med slike legemidler eller ikke. I alle fall ser vi for store ulikheter knyttet til dette i dag. For disse legemidlene er det spesielt viktig at det etableres nasjonale behandlingsretningslinjer, og at det gis økonomisk rom for helseforetakene til å følge disse retningslinjene.

Avslutningsvis vil jeg mene at man i Norge har god kontroll med den økonomiske utviklingen i legemiddelkostnadene, og det er positivt. Utviklingen har holdt seg stabil de siste tre–fire årene dersom vi ser på utgiftene un-

der ett. I 2007 kan det se ut til at veksten blir nær null. Bare i revidert nasjonalbudsjett i år ble anslaget for legemiddelkostnadene faktisk nedjustert betydelig. Dette betyr likevel ikke at jeg mener at vi skal slutte å fokusere på kostnadsutviklingen. Men utviklingen nå bør gi anledning til å fokusere mer på riktig legemiddelbruk ut fra pasienters behov, og ikke minst til å sørge for likebehandling over hele landet.

T h o r b j ø r n J a g l a n d hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Rune J. Skjælaaen (Sp) [13:02:56]: Stortinget har gitt sin tilslutning til de legemiddelpolitiske og refusjonspolitiske målene som vi har i Norge i dag, jf. Ot.prp. nr. 29 fra 1998–99, der det står at ordningen med refusjon av legemidler skal bidra til følgende mål:

- « (...) sikre mest mulig lik og enkel tilgang til effektive legemidler for små og store pasientgrupper med dokumenterte behov for medikamentell behandling.
- (...) gi samfunnet verdier for pengene, det vil si at fellesskapet skal refundere utgifter til legemidler som gir sikker helsegevinst for pasienten, og har god effekt i forhold til kostnadene. Det er viktig at kostnadsstyringen er god slik at en sikrer best mulig utnyttelse av ressursene.
- (...) stimulere til ansvarlig og kostnadsbevisst forskrivning og bruk av legemidler hos lege og pasient.
- (...) medvirke til at individer med moderat og lav risiko for fremtidig sykdom, og hvor behandlingseffekten (...) er liten og/eller usikker, tar et størst mulig ansvar for egen helse. Det offentlige har først og fremst forpliktelser overfor pasienter med alvorlig sykdom eller høy risiko for sykdom, hvor det finnes effektive legemidler.
- Så langt mulig (...) reflektere kunnskaper om gevinster og kostnader ved bruk av legemidler, basert på helseøkonomiske undersøkelser.
- Refusjonsordningen skal være enkel å administrere og forstå (...)»

Jeg vil mene at det faktisk er enighet i Stortinget om de refusjonspolitiske målene som gjelder for refusjon av legemidler.

Det har vært sagt mye i dag om bagatellgrensen. Jeg mener det er viktig å understreke det statsråden viste til, nemlig at det i 2006 var 85 refusjonssaker i Legemiddelverket, og at bare to saker ble oversendt Helse- og omsorgsdepartementet på grunn av at de overskred bagatellgrensen, mens 90 pst. av de sakene som ble behandlet, ble innvilget. Årsaken til at de andre ikke ble innvilget, var faktisk at de ikke tilfredsstilte kravene som Legemiddelverket setter.

Jeg mener det er viktig at representanten Nesvik reiser en debatt om legemiddelbruk. Det er klart at vi hele tiden må stille spørsmål om den praksis vi fører er i tråd med de målsettingene som Stortinget har satt for refusjonsordningen.

Ett område har jeg lyst til å nevne. Når vi sammenlikner oss med Sverige f.eks., ser vi at bruk av kreftmedisin i Norge er mye lavere enn det det er i vårt naboland. Vi ser at det skjer en veldig rask utvikling på dette området. Det å ta i bruk utprøvede medisiner som kan hjelpe enkeltpasienter med sjeldne kreftdiagnoser f.eks., synes jeg det er verd at vi, departementet og statsråden kan jobbe med og kanskje si noe om også. Det er viktig at mennesker som er i en kritisk fase i livet, får mulighet til å få medisin som er tilgjengelig, men som vi ikke nødvendigvis har tatt i bruk i landet vårt, mens de har gjort det i naboland.

Jeg synes også det er viktig å lytte til det som statsråden sier i forhold til dette med sosiale helseforskjeller, og at departementet vil undersøke om endringer i §§ 9–10a medfører at pasienter i spesielle sosiale lag ikke får den nødvendige og riktige medisinen.

Gunvald Ludvigsen (V) [13:08:12]: Venstres standpunkt er for så vidt enkelt: Vi meiner at norske pasienter må få like tilbud og muligheter uavhengig av bustad og sosial status, som fleire har vore inne på. Det er sikkert alle einige i. Men som det også har vore sagt i debatten i dag, er det jo nokre som er meir ressurssterke, som er meir budde på å stå på krava, som det heiter, og til å få tak i dei beste medisinerane. Derfor er det jo ei utfordring for aktørane på tilbudssida at dei må vere proaktive, for å seie det slik, overfor dei gruppene som ikkje greier å rope høgt nok.

Dersom det er bevist at nye legemiddel har god effekt og er betre, meiner eg at vi i Noreg ikkje kan vere treigare enn andre land med å introdusere dei nye legemidla. Det må i alle fall vere utgangspunktet, sjølv om ein også må leggje vekt på nytte–kost–aspektet. Eg føreset eigentleg at det som eg no har sagt, også i prinsippet er departementets offisielle politikk, og at helseføretak og andre aktørar innanfor helsetenesta får klar melding om dette.

Introduksjon av nye medisinar må naturlegvis baserast på faglege kriterium, og det føreset jo at vi har kompetente fagmiljø som utarbeider slike kriterium, og at vi då har fagmiljø som er så sterke at vi kan ha tillit til dei. Det er veldig viktig.

Medisinar og legemiddel står heilt sentralt i all pasientbehandling, og eg føreset at pasientane får tilbud om den pasientbehandlninga som passar best ut frå deira behov, og at alle pasientgruppene kjenner seg trygge på at dei får den beste og mest tilgjengelege behandlinga som finst. Det må også inkludere dei nyare medisinerane.

Dagens debatt er viktig i den forstand at problemstillinga som interpellanten har teke opp, treng fokusering frå tid til annan, ikkje minst fordi vi då kan få til forbetringar – forbetringar til pasientens beste – og sjekke ut om den praksisen som finst, er i tråd med Stortingets intensjonar.

Kirsti Saxi (SV) [13:11:37]: Etter min og SVs mening har vi et godt system for at legemiddel skal få forhåndsgodkjent refusjon, som sikrer at pasientene får medisin som er faglig forsvarlig og godt dokumentert. I tillegg har vi en individuell refusjonsordning som gjør det mulig å gi refusjon for nye legemidler til pasienter med

spesielle behov før Legemiddelverket har behandlet en eventuell refusjonssøknad og til og med før et legemiddel har fått markedsføringstillatelse. På denne måten kan viktige nyvinninger bli tilgjengelige meget raskt for dem som trenger det mest.

I tillegg har vi også fått på plass systemer og regelverk for dem som har hatt god effekt av behandlingen, slik at de også har kunnet søke individuelt om fortsatt refusjon.

Når det gjelder frykten for hvorvidt individuelle refusjonsordninger fører til sosiale forskjeller, er jeg veldig glad for at legemiddelindustrien nå har tatt initiativ til undersøkelser for å studere nærmere om individuell refusjon forårsaker sosiale forskjeller. Jeg er også veldig glad for at statsråden understreker at hun vil se nærmere på dette når rapporten foreligger.

Det er spesielt viktig kanskje for oss som er fra distriktene, at man har en grundig gjennomgang av dette, og at man også følger opp Regjeringens mål om at helse- og omsorgstjenestene skal være likeverdige med hensyn til tilgjengelighet, bruk og resultat.

Harald T. Nesvik (FrP) [13:14:01]: Siste representant sa at hun var glad for at legemiddelindustrien skal undersøke den sosiale skjevheten knyttet til medisiner, og at departementet og myndighetene deretter ser på det. Jeg tror det kan være en grei måte å gjøre det på. Jeg håper i hvert fall at det blir gjort. Statsråden har jo allerede varslet at hun vil se på det, og det setter jeg stor pris på.

Jeg synes det har vært en svært nyttig debatt, og jeg håper at debatten også kan ta oss et steg videre til å få en enda bedre legemiddelpolitikk.

Jeg har et par kommentarer. Jan Bøhler etterlyste Fremskrittspartiets syn på at vi først nå har hatt engasjement knyttet til det med overføring fra individuell til generell refusjon. Jeg kan da vise til legemiddelmeldingen og sitere følgende:

«Disse medlemmer forutsetter at overføringen av legemidler fra individuell refusjon over til generell refusjon starter så raskt som overhodet mulig.»

Og videre:

«Disse medlemmer vil tilkjennegi at dette må kunne foretas uten at Stortinget må ta avgjørelser i hver enkelt sak. Det eneste dette i så fall vil kunne medføre, er at Stortinget i mye større grad enn i dag vil måtte fungere som saksbehandler.»

Så er det punktet helt klart.

Representanten Skjælaaen var inne på bagatellgrenser. Vi fikk nærmest inntrykk av at Skjælaaens holdning til legemiddelpolitikken var at nå er alt så vel, alt fungerer så fint etter at vi kom i regjering. Da vil jeg bare minne om hva Senterpartiet selv var med på under behandlingen av legemiddelmeldingen. I innstillingen står det at man «ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2006 legge fram et forslag til en vesentlig heving av «bagatellgrensen»». Jeg regner med at Senterpartiet fortsatt står på dette, slik at vi kan få gjort noe med det.

Norge har ikke uforutsett store utgifter til legemidler. Helse- og omsorgskomiteen har nå gjennomført en god del høringer knyttet til statsbudsjettet for neste år. I den

forbindelse uttalte Kreftforeningen i sin høringsuttalelse at Norge sammenlignet med Sverige og Danmark bruker 37 pst. mindre til kreftlegemidler enn disse landene. Dette er land som vi har relativt lik befolkningsstruktur med. Det er land som vi sammenligner oss med i alle andre sammenhenger. Kommentaren er da at vi i kanskje større grad enn i dag må ha mer samarbeid landene imellom. En ting er det samarbeidet vi har i forbindelse med EØS-avtalen, som er veldig bra. Kanskje skal man gå ett skritt lenger og sørge for at vi kanskje får et enda bedre samarbeid, slik at man faktisk kan bli mer samkjørte, ha raskere saksbehandling og dermed også en mer fornuftig bruk av skattebetalernes penger.

Statsråd Sylvia Brustad [13:17:24]: Når det gjelder spørsmålet som flere forståelig nok har vært inne på, om sosiale forskjeller øker eller minsker i forhold til det man gjør på legemiddelområdet, er det noe som vi er enige om at vi både må følge med på og undersøke. I tillegg til at jeg vil be Sosial- og helsedirektoratet gjøre det spesielt når det gjelder legemidler, kan jeg også orientere om at Helse- og omsorgsdepartementet kommer til å lage klare retningslinjer for innføring av nye behandlingsmetoder og for legemidler. Som jeg sa i stad, har det nye Nasjonalt råd for kvalitet og prioritering i helsetjenesten fått i oppdrag å legge til rette for et felles kunnskaps- og verdi grunnlag for prioriteringsarbeidet og gi anbefalinger om hvordan vi skal oppnå sosial likeverdighet på alle områder innenfor helsetjenesten.

Jeg har bare lyst til å si to ord om de allergimedisinene som står omtalt i budsjettet, og som flere har vært inne på i debatten her i dag. Det er helt riktig at det varsles at Legemiddelverket har satt i gang prosesser med oppdatering, og jeg vil understreke en *eventuell* omgjøring av refusjonsstatus for de tre dyreste allergimidlene.

Den 1. mai 2006 ble som kjent ordninga med foretrukne legemidler innført for alle allergilegemidler. Det var basert på en kunnskapsoppsummering fra Kunnskapscenteret. Konklusjonen var at det ikke er påvist forskjeller av betydning for pasientene når det gjelder virkninger eller bivirkninger. Bakgrunnen for at Legemiddelverket vil vurdere refusjonsstatus er at det kan virke som om det fremdeles er for høy bruk av de kostbare og ikke foretrukne legemidlene. Det er altså det som skal undersøkes videre.

I den prosessen som nå er i gang, vil det sjølsagt bli lagt opp til en dialog med berørte aktører, f.eks. Norges Astma- og Allergiforbund. I den prosessen legges det også opp til en vurdering av om allmennleger skal kunne søke om individuell refusjon uten at pasienten må via spesialist. Det er ett av de temaene som nå vil bli vurdert.

Til representanten Lønning vil jeg bare si at økonomien ikke skal være avgjørende for om pasienter får den medisinen de trenger. Det må være faglige grunner som avgjør om man skal ha et legemiddel, hvor mye man skal ha, osv.

Jeg syns også det er viktig å si f.eks. om legemiddelet tysabri, som det forståelig nok i den seinere tida har vært en viss oppmerksomhet omkring, at jeg mener at det er helt sjølsagt, men vi er ikke i mål, at alle som trenger det,

skal få det. Fagfolk sier at det er slik at ikke alle som har sjukdommen, skal ha legemiddelet. Det er ikke slik at ett legemiddel virker på alle.

Det jeg også er helt enig i, er at vi må lage minst mulig kompliserte ordninger, slik at de sosiale ulikhetene minsker og ikke øker.

Til slutt: Så vidt jeg vet, er det ikke under denne regjeringa at ordninga med å overføre mer til individuell refusjon har eksplodert. Dette har økt betydelig helt siden 1997, mens også andre har hatt regjeringsansvar.

Presidenten: Debatten i sak nr. 4 er avsluttet.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget skal nå votere i sakene nr. 1–3.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har Anders Anundsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for å sikre at studenter som tar flere studiepoeng enn det som er normert, kan få omgjort en større del av lånet sitt til utdanningsstipend.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:75 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt om å øke stipendandelen for studenter som tar flere studiepoeng enn normert – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 84 mot 23 stemmer

(Voteringsutskrift kl. 13.28.56)

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten har Anders Anundsen satt fram tre forslag på vegne av Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for å fjerne skillet mellom borteboende og hjemmeboende studenter, slik at alle studenter, uavhengig av bosted, har samme mulighet for utdanningsstøtte gjennom Lånekassen.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for gradvis å heve inntektsgrensen for hva man kan tjene før stipendandelen blir redusert.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige forslag for gradvis å heve grensen for hvor mye studenter kan ha i formue før de får redusert stipendandel.»

Det vil bli votert alternativt mellom disse forslagene og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

I

Dokument nr. 8:96 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt om endringer av vilkår for studiefinansieringsordninger slik at skillet mellom borte- og hjemmeboende studenter fjernes, samt at inntekts- og formuegrensen økes, forslag I og II – vedtas ikke.

II

Dokument nr. 8:96 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Jon Jæger Gåsvatn og Åse M. Schmidt om endringer av vilkår for studiefinansieringsordninger slik at skillet mellom borte- og hjemmeboende studenter fjernes, samt at inntekts- og formuegrensen økes – forslag III – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet ble innstillingen bifalt med 84 mot 23 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.29.32)

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:92 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Øyvind Halleraker og Trond Helleland om å utarbeide en handlingsplan for kryssingsspor og andre tiltak som kan løse kapasitetskrisen for gods på jernbanen – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: I sak nr. 4 foreligger det ikke noe voteringstema.

S a k n r . 5

Referat

1. (46) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Kristian Foss og Jan Tore Sanner om å gjen-

innføre adgangen til å stryke listekandidater ved kommunevalg (Dokument nr. 8:15 (2007-2008))

Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.

2. (47) Endringer i de faste komiteers sammensetning (S. nr. 12 (2007-2008))

Enst.: Vedlegges protokollen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Ønsker noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.30.
